

Foto: Shutterstock

TRYGG OPPVEKST

Tromsø kommunes plan for
forebygging av omsorgssvikt og
atferdsvansker 2024 - 2030

Innhold

1 Innledning.....	2
1.1 «Trygg oppvekst» – Forebygging av hva og for hvem?	3
Risikofaktorer	3
Beskyttende faktorer.....	3
Omsorgssvikt	3
Atferdsvansker	4
Tidlig innsats.....	4
2 Kobling til planverk i kommunen og nasjonale satsinger	4
2.1 Kommuneplanens samfunnsdel	4
2.2 Strategisk oppvekstplan	5
2.3 Plan for kjernebarnevern.....	5
2.4 Kobling av oppvekstreformen mot andre satsinger	6
3 Utfordringsbilde – Oppvekst i Tromsø kommune	7
3.1 Barnevern	8
4 Satsingsområder, mål og strategiske grep	9
4.1 Grunnleggende kunnskaper og prinsipper for å nå overordnet mål.....	10
4.2 Strategiske grep for å forebygge omsorgssvikt og atferdsvansker.....	10
4.2.1 Inkluderende barnehage og skole	10
4.2.2 Trygge rammer for familier og en helsefremmende oppvekst.....	11
4.2.3 Trygge møteplasser og aktiviteter på fritiden	12
4.2.4 Arbeid på tvers av de tre satsingsområdene i strategisk oppvekstplan	13
5 Ansvarsdeling, samarbeid, samordning og organisering.....	14
5.1 Hvem har ansvar for hva?.....	14
5.2 Samarbeid og samordning.....	14
5.2.1 Samordning gjennom koordinerende enhet	14
5.2.2 Avklaring av ansvar og hvem som skal gi hjelp.....	14
5.2.3 Bedre tverrfaglig innsats (BTI)	15
5.2.4 Samhandling - Møtefora for å drøfte individ- og systemsaker.....	15
5.3 Fra plan til handling	15

1 Innledning

Dette er Tromsø kommunes plan for forebygging av omsorgssvikt og atferdsvansker. Vi har kalt den «Trygg oppvekst».

«Trygg oppvekst» skal peke retning på kommunens arbeid for å møte kravene i oppvekstreformen. Oppvekstreformen trådte i kraft 01.01.22 og 01.01.23 fikk Norge ny barnevernslov.¹ Reformen er en omfattende satsning som skal styrke innsatsen for barn og unge.

Oppvekstreformens mål:

- Kommunen skal styrke arbeidet med tidlig innsats og forebygging
  - Hjelpen skal bli bedre tilpasset barn og familiers behov
  - Rettsikkerheten til barn og familier skal bli godt ivaretatt
  - Ressursbruken og oppgaveløsningen i barnevernet skal bli mer effektiv
-

For å nå målene i reformen og møte endringer i barnevernsloven er det nødvendig med endringer i hele oppvekstsektoren. I barnevernsloven § 15-1 står det²:

Kommunen skal fremme gode oppvekstvilkår gjennom tiltak for å forebygge at barn og unge utsettes for omsorgssvikt eller utvikler atferdsproblemer. Kommunen skal sørge for å samordne sitt tjenestetilbud til barn og familier.

Kommunestyret selv skal vedta en plan for kommunens forebyggende arbeid etter første ledd. Planen skal beskrive hva som er målene for arbeidet, hvordan arbeidet skal organiseres og fordeles mellom etatene i kommunen, og hvordan etatene skal samarbeide.

Lovkravet gjelder ikke en generell plan for forebygging og helsefremming, men en plan for hvordan kommunen skal forebygge omsorgssvikt og atferdsvansker spesielt. Målet med planen er å bidra til overordnet forankring av det forebyggende tilbudet og av fordelingen av kommunens ressurser til dette arbeidet.³ At kommunestyret selv skal vedta planen innebærer at ansvaret ikke kan delegeres.

Planens tittel «Trygg oppvekst», signaliserer at barn i vår kommune skal ha en oppvekst der de opplever omsorg, trygghet, kjærlighet og stabilitet. Dette innebærer at barn og unge skal beskyttes mot fysisk, emosjonell eller psykisk skade i sitt oppvekstmiljø, og at de får tilstrekkelig støtte til å utvikle seg til sitt fulle potensial. «Trygg oppvekst» avgrenses til å handle om gravide, barn og unge frem til de er 18 år, samt barns foresatte.

Gjennom reformen har kommunen fått økt faglig og økonomisk ansvar for barnevernet. Kommunen har nå fullt økonomisk ansvar for ordinære fosterhjem og betaler økte kommunale egenandeler for bruk av spesialiserte hjelpetiltak (eks. institusjon og akutttiltak). Det vil derfor lønne seg økonomisk for kommunene å jobbe godt forebyggende og gi hjelp tidlige. Det er kommunen som helhet, ikke bare barnevernet, som har ansvar for å forebygge omsorgssvikt og atferdsvansker.

Reformen innebærer en styrket og samordnet innsats. Det krever ressurser og endring i kommunen.

---

¹ [Barnevernsreformen - en oppvekstreform | Bufdir](#)

² <https://lovdata.no/LTI/lov/2021-06-18-97/§15-1>

³ [Prop. 133 L \(2020–2021\) - regjeringen.no](#) kap.25.

1.1 «Trygg oppvekst» – Forebygging av hva og for hvem?

«Trygg oppvekst» er bygget på kunnskap om hvordan kommunen kan styrke barns beskyttelse og redusere risikofaktorer som medvirker til at barn utsettes for omsorgssvikt eller utvikler atferdsvansker.⁴ Følgende barn er risikogrupper i denne planen:

Risikofaktorer

- 1) Barn som utsettes for skadelige omsorgsformer (forsømmelse, neglekt og alvorlig svikt)
- 2) Barn som utsettes for alvorlig krenkelse (psykisk og fysisk vold, seksuelle overgrep)
- 3) Barn som utsettes for emosjonell utilgjengelighet/fjernhet fra foresatte
- 4) Barn som pårørende til foresatte med rusproblem, alvorlige psykiske lidelser eller alvorlig somatisk sykdom som gjør det vanskelig å ivareta omsorgen for barnet
- 5) Barn med utviklingsvansker som ikke blir forstått og hjulpet
- 6) Barn som utsettes for skadelig psykososialt miljø i barnehage og skole
- 7) Barn som lever i familier med levekårsutfordringer (barn i lavinntektsfamilier)

Dette er barn Tromsø kommune skal ha særlig fokus på å beskytte og hjelpe. Barn med utviklingsvansker og utviklingshemming er sårbare både for å bli utsatt for omsorgssvikt og å utvikle utfordrende atferd. Noen atferdsvansker lar seg heller ikke forebygge, men må forstås.

Barn og unge med psykisk uhelse er ikke satt opp som en egen risikofaktor, men psykisk uhelse vil være en følge av flere av risikofaktorene. Kommunen bør derfor også ha særlig fokus på barn med psykisk uhelse, og da ikke bare de som er diagnostisert med angst eller depresjon.⁵

Beskyttende faktorer

- 1) Barnet hjelpes til aldersadekvat eller bedre fungering på samtlige kompetanseområder: kognitivt, språk, atferd, emosjonelt, sosialt og motorisk
- 2) Barnet hjelpes til venner og tilhørighet til et sosialt felleskap
- 3) Fra 8-års alder: Barnet har en hobby, fritidsinteresse – barnet opplever mestring
- 4) Barnet tilpasser seg godt til barnehage og skole, er sosialt inkludert
- 5) Omsorgspersonene har god omsorgsutøvelse
- 6) Omsorgspersonene er godt integrert, er i jobb/utdanning, har en god fungering og et sosialt nettverk

Felles for flere av beskyttelsesfaktorene er sosial støtte. Sosial støtte bidrar til bedre psykisk helse og reduserer helseskadelige virkninger av belastninger. Ved å styrke de beskyttende faktorene, kan kommunen redusere virkningen av risikofaktorene.

Omsorgssvikt

Omsorgssvikt er en vedvarende manglende evne eller vilje hos omsorgspersonene til å møte barnets grunnleggende fysiske, emosjonelle, psykiske og/eller medisinske behov. Omsorgssvikt kan utarte på ulike måter:⁶

- Når barn og unge ikke får dekket sine fysiske, psykiske eller følelsesmessige behov, og ikke får den omsorgen og beskyttelsen de trenger hjemme.

---

⁴ Kvello, Øyvind (2015). *Barn i risiko – skadelige omsorgssituasjoner*. KORUS anbefaler at forebyggende plan bygger på disse risikogruppene.

⁵ [Det lønner seg å investere i mennesker - KS](#) KS Utenforregnskap har barn diagnostisert med depresjon eller angst som målgruppe, men det er få barn som får en slik diagnose tidlig. Vi tenker derfor at psykisk uhelse er bredere og favner flere. I Tromsø kommune er det en stor andel som sliter med psykisk uhelse, jf. Ungdata.

⁶ [Hva er omsorgssvikt? | Bufdir](#)

- Foreldrenes egne utfordringer, som for eksempel psykiske problemer, rusmisbruk, omfattende konflikt mellom foreldrene, som fører til at barn blir skadelidende.
- Foreldrene utsetter barnet for psykisk eller fysisk mishandling, forgriper seg seksuelt på eget barn, eller lar andre voksne forgripe seg på barnet.
- Foreldrene mestrer ikke barn med særskilte behov. Barn kan også utvikle eget rusmisbruk eller andre vansker som gjør at det blir for krevende for foreldrene å ta godt nok vare på dem

Atferdsvansker

Atferdsvansker og atferdsproblemer er begreper som brukes om hverandre og det finnes ulike definisjoner. I denne planen refererer atferdsvansker til utfordrende adferd, vedvarende regelbrytende eller utagerende atferd som er tydelig utenfor det som vurderes som sosialt akseptabelt. Slik atferd som kan være vanskelig å håndtere både for barnet selv, for foreldre, omsorgspersoner eller andre i barnets liv. Disse vanskene kan variere i intensitet og type, og de kan være en indikator på underliggende problemer eller behov.⁷

I barnevernsloven brukes begrepet *alvorlige atferdsvansker*, og da om barn som begår alvorlige og gjentatte lovbrudd, problematisk bruk av rusmidler eller annen form for utpreget normløs atferd.⁸

Tidlig innsats

Forebygging handler om tidlig innsats. Når vi snakker om tidlig innsats, refererer vi både til 1) innsats tidlig i alder (tidlig i et barns liv og før problemer oppstår), 2) tidlig inngripen når problemene avdekkes (uansett alder) og innsats på universelt-, selektivt, - og indikert forebyggingsnivå.

Generelt sett handler tidlig innsats om å være proaktiv og forebyggende, enten det gjelder å støtte utviklingen og trivselen til barn fra tidlig alder eller å adressere risikofaktorer før de fører til mer alvorlige problemer. Det som utvikler seg til atferdsvansker i ungdomsårene er i noen tilfeller resultat av diagnoser og/eller utenforskap som utestenging, mobbing, utviklingsvansker, levekår, omsorgssvikt osv. i barneårene. Diagnoser og psykiske lidelser som for eksempel angst, depresjon, psykose eller nevropsykiatriske tilstander som Tourette, ADHD og Autisme, kan gi økt sårbarhet for utvikling av atferdsvansker.

2 Kobling til planverk i kommunen og nasjonale satsinger

Planen «Trygg oppvekst» har kobling til flere vedtatte planer i kommunen og ulike nasjonale satsinger. De viktigste koblingene refereres til nedenfor.

2.1 Kommuneplanens samfunnsdel

I *Tromsø vil - Kommuneplanens samfunnsdel 2020 – 2032*⁹ er det fokus på et bærekraftig Tromsø gjennom de tre samfunnsmålene 1) sosial bærekraft, 2) klima- og miljømessig bærekraft og 3) økonomisk bærekraft. Samfunnsmålet om sosial bærekraft der alle innbyggere er likeverdige, likestilte og har gode hverdagsliv. Kommuneplanens delmål 1.2 er særlig aktuelt i den forebyggende planen: Tromsø vil gi barn og unge et godt utgangspunkt for å mestre hverdagen og voksenlivet. Å gi barn og unge et godt utgangspunkt vil i denne sammenheng være en oppvekst der de er trygge, får dekket sine behov, får den omsorgen, hjelpen og beskyttelsen de trenger, både hjemme, i barnehage, på skole og i fritiden.

⁷ [Tiltak for barn og unge med atferdsvansker eller som har begått kriminelle handlinger - FHI](#)

⁸ <https://lovdata.no/LTI/lov/2021-06-18-97/§13-2>

⁹ [Tromsø vil \(tromso.kommune.no\)](https://www.tromso.kommune.no)

Med utgangspunkt i kommuneplanen er det prioritert fem satsingsområder i handlingsprogrammet. «Vi skal sette de unge først» er ett av satsingsområdene. Oppvekstreformen og denne planen er knyttet til dette satsingsområdet.

2.2 Strategisk oppvekstplan

I *Strategisk oppvekstplan 2019 – 2026*¹⁰, gjøres det rede for valg av satsingsområder, mål og strategier for arbeidet med barn og unge. Strategisk oppvekstplan er overordnet og skal vise retning, blant annet når det skal utformes mål og visjoner eller i utviklings- og planarbeid. «Trygg oppvekst» tar utgangspunkt i Strategisk oppvekstplans tre satsingsområder.

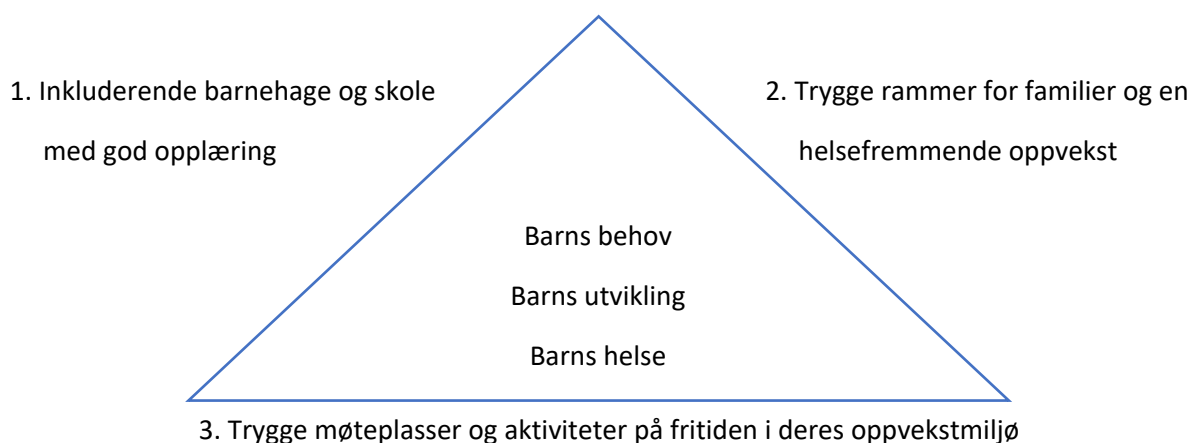

Satsingsområde 1: Tromsø kommune skal arbeide for en inkluderende barnehage og skole med god opplæring.

Satsingsområde 2: Tromsø kommune skal arbeide for trygge rammer for familier og en helsefremmende oppvekst.

Satsingsområde 3: Tromsø kommune skal arbeide for å gi barn trygge møteplasser og aktiviteter på fritiden i deres oppvekstmiljø.

De tre satsingsområdene fra strategisk oppvekstplan er gjennomgående i «Trygg oppvekst».

2.3 Plan for kjernebarnevern

Tromsø kommune startet forberedelsene mot oppvekstreformen da kommunestyret 17.07.20 vedtok i Planstrategi for 2020 – 2023 at det med bakgrunn i Oppvekstreformen og ny barnevernslov 2023, skulle utarbeides en plan for kjernebarnevern. *Plan for kjernebarnevernet 2022 – 2026* ble vedtatt i

---

¹⁰ [Strategisk oppvekstplan 2019-2026 | Tromsø kommune \(tromso.kommune.no\)](https://www.tromso.kommune.no)

kommunestyret 23.02.22. *Plan for kjernebarnevernet* handler primært om det barnevernet skulle gjøre for å møte lovendringene, men også utfordringer og forbedringstiltak i kommunen for øvrig, som manglende tiltak og samhandling mellom barnevern og andre hjelpetjenester. I prosessen med Plan for kjernebarnevern ble det gjort høringer og innspill som er tatt med her. Det ble laget et vedlegg til planen, kalt *Supplement til Strategisk oppvekstplan*, som et midlertidig svar på lovkravet om at kommunen skulle ha en forebyggende plan (i påvente av at denne var på plass).

Forbedringsforslag fra *Plan for kjernebarnevern* er enten iverksatt eller tatt med videre og er en del forslagene om hva som bør styrkes i det forebyggende arbeidet. Kommunen må komme videre fra forslag til gjennomføring av tiltak.

2.4 Kobling av oppvekstreformen mot andre satsinger

Oppvekstreformen og planen «Trygg oppvekst» må ses i sammenheng med andre nasjonale satsinger de senere årene:

- *Tidlig oppdagelse av utsatte barn og unge (2019)*. Nasjonal faglig retningslinje som har som mål å styrke oppdager- og handlingskompetansen hos ansatte i kommunen. Retningslinjen sier blant annet at ansatte skal ha kunnskap om beskyttelse- og risikofaktorer, rutiner for hvordan ansatte kan handle på bakgrunn av bekymring og sikre at det er etablert samarbeid mellom tjenester.¹¹
- *Samarbeid om tjenester til barn, unge og deres familier (2022)*. Nasjonal veileder som beskriver endringene i velferdslovgivningen og velferdstjenestenes plikt til å samarbeide på individ- og systemnivå, samt samordningsplikten for kommunen.¹²
- *Kompetanseløftet for spesialpedagogikk og inkludering (2022)*. Kompetanseløftet er en oppfølging av stortingsmeldingen *Tett på – tidlig innsats og inkluderende fellesskap i barnehage, skole og SFO*.¹³ Målet med kompetanseløftet er at alle barn og unge skal ha et godt tilpasset og inkluderende tilbud i barnehage og skole. Satsingen skal bidra til at barn og unge får den hjelpen de trenger når de trenger det¹⁴
- *Opptappingsplan for barn og unges psykiske helse (2019-2024)*. Opptappingsplanen sier blant annet at flere skal oppleve god psykisk helse og god livskvalitet. Den tidlige innsatsen når det oppstår bekymring for et barn, en ungdom eller familien er sentral. Det er et mål at familiestøttene tiltak skal settes inn tidlig, og at barnehage og skole skal videreutvikle sin kompetanse til å se og handle tidlig.¹⁵
- *Psykisk helsearbeid for barn og unge (2023)*. Nasjonal veileder som tar for seg kommunens helsefremmende og forebyggende arbeid, tidlig oppdagelse og samarbeid, helhetlig behandling og oppfølging, samt koordinering mellom kommune og psyk helsevern for barn og unge.¹⁶
- *Gode helse- og omsorgstjenester til personer med utviklingshemming (2021)*. Nasjonal veileder som bygger på menneskerettighetene og CRPD. Veilederen gir anbefalinger om samarbeid, kompetanse, tjenester, overganger, helseoppfølging, risiko og sårbarhet.¹⁷

---

¹¹ [Tidlig oppdagelse av utsatte barn og unge - Helsedirektoratet](#)

¹² [Samarbeid om tjenester til barn, unge og deres familier - Helsedirektoratet](#)

¹³ [Meld. St. 6 \(2019–2020\) - regjeringen.no](#)

¹⁴ [Kompetanseløftet for spesialpedagogikk og inkluderende praksis | udir.no](#)

¹⁵ [Prop. 121 S \(2018–2019\) \(statsforvalteren.no\)](#)

¹⁶ [Psykisk helsearbeid barn og unge - Helsedirektoratet](#)

¹⁷ [Gode helse- og omsorgstjenester til personer med utviklingshemming - Helsedirektoratet](#)

- NOU 2016:17 *På lik linje* og NOU2023:13 *På høy tid*. NOUer som beskriver hvordan skape gode livs- og oppvekstvilkår for barn og unge med utviklingshemming og utviklingsforstyrrelser.¹⁸

Felles for disse satsingene eller føringene er at de tydeliggjør kommunens helhetlige ansvar, samarbeid på systemnivå er avgjørende for samarbeid rundt det enkelte barn, planer og evaluering av arbeidet er nødvendig, medvirkning er viktig, og fokus må dreies fra reparasjon til forebygging og tidlig innsats. Dette er også viktig i denne forebyggende planen.

3 Utfordringsbilde – Oppvekst i Tromsø kommune

Det bor 15 148 barn og unge i Tromsø kommune under 18 år. Det ble i mars 2024 gjennomført en ny Ungdataundersøkelse i Tromsø, men tallene fra denne er ikke klare ennå. Foreliggende tall for Tromsø fra forrige undersøkelse i 2021, er stort sett identiske med landsgjennomsnittet. Tromsø kommune skiller seg imidlertid negativt ut på noen områder (ligger signifikant dårligere an enn landet som helhet), noe som også gjenspeiles i både folkehelseprofilen og oppvekstprofilen for Tromsø kommune¹⁹. I Tromsø er det (sammenlignet med landsgjennomsnittet):

- Flere med psykiske plager/symptomer/lidelser
- Flere som kjenner på ensomhet
- Flere med søvnproblemer
- Flere med overvekt og fedme
- Færre som er fornøyd med treffsteder
- Færre som er med i fritidsorganisasjoner
- Flere som har drukket alkohol/vært beruset

Fra kvalitetsmeldingene fra egne tjenester rapporterer Forebyggende helse om et økende antall barn, ungdom og voksne som har behov psykisk helsehjelp. De opplever et stort behov for samtaler med jordmor, helsesykepleier eller psykolog. Tematikk som går igjen er engstelse, nedstemthet, foreldrerolle, problematiske familierelasjoner og klassemiljø.²⁰

PPT opplever en økning i antall henvisninger. Utviklingen startet i 2020/2021, deretter noe nedgang i 2021/2022, før tjenesten nå ser en ny økning i 2023.²¹ Dette til tross for nedgang i elevtallet. Andelen elever med spesialundervisning er høyere enn landsgjennomsnittet og høyest blant ASSS-kommunene. Det er ikke bare høyt omfang av spesialundervisning som er utfordrende, men også fordelingen av timene: Andelen lærertimer gitt til spesialundervisning er betydelig høyere på ungdomstrinnet enn for barnetrinnet, noe som er motsatt av det vi ønsker med tidlig innsats.

Tromsø kommune opplever økt skolevegring - også helt ned til de laveste skoletrinn. Dette viser seg blant annet i henvisninger til PPT. En kartlegging gjort av sosiallærernetverket ved årsskiftet 2022/23 viste at 373 av 2468 elever på ungdomstrinnet har et alvorlig stort fravær. Tromsøskolene har i forbindelse med kvalitetsmeldingen for 2023 blitt bedt om å rapportere antall elever med ufrivillig skolefravær. Tallene fra skolene viser at 390 elever har et høyt/problematisk fravær.²²

---

¹⁸ [NOU 2016: 17 \(regjeringen.no\)](#) og [NOU 2023: 13 \(regjeringen.no\)](#)

¹⁹ [Last ned oppvekstprofil for kommuner og bydeler - FHI](#)

²⁰ Kvalitetsmelding Seksjon barn og familie for 2023

²¹ Kvalitetsmelding Seksjon barn og familie for 2023

²² Elev med fravær i en av disse kategoriene: Eleven har gått glipp av mer enn 20% av total skoletid de siste tre-fire ukene uten at det er snakk om sammenhengende sykdom, eleven har i løpet av en periode på 5 uker eller mer gått glipp av mer enn 13% av total skoletid, eleven har høyt timefravær (størrelsesorden 6 timer på 4 uker,

Elevundersøkelsen for 2023 viser en økning i antall elever som opplever at de blir mobbet. Økningen gjelder både på landsbasis og i Tromsø kommune, men tallene for Tromsø er for flere trinn dårligere enn landsgjennomsnittet. Det er en bekymringsfull utvikling.

Behovet for helse- og omsorgstjenester hos barn og unge har i 2023 vært jevnt økende gjennom hele året. Spesielt gjelder dette barn og unge som har utfordringer med psykisk uhelse i kombinasjon av skolefravær. Lavterskelteamet mottok 357 henvendelser. Flere henvendelser er av mer alvorlig karakter enn tidligere. Mange av henvendelsene har handlet om å bistå barn og unge med å få riktig hjelp. Det har også vært mange komplekse problemstillinger hvor det har vært behov for flere instanser, og hvor det brukes mye ressurser på å finne løsninger

Politiet rapporterer i november 2023 om en bekymringsfull økning i volds- og trusselepisoder blant barn og unge. Stadig yngre barn er involvert (ned i barneskolealder). Selv om det er snakk om få ungdommer som er involvert i kriminalitet, er det en utvikling som er svært uheldig.

Tromsø kommune har en lavere andel barnefamilier med vedvarende lavinntekt enn andre sammenlignbare kommuner. Samtidig er Tromsø en av få kommuner der denne andelen øker. Tromsø kommune har også en større andel barn (0-17 år) som bor trangt, sett i forhold til landsgjennomsnittet.²³ At stadig flere barn og unge vokser opp med risiko for fattigdom, har konsekvenser for det enkelte barn og familien som opplever dette, men også for samfunnet.

3.1 Barnevern

Tromsø kommune ligger over snittet i ASSS når det gjelder andel barn med undersøkelser sett i forhold til innbyggere 0-17 år²⁴: Barneverntjenesten rapporterer om en økning i antall bekymringsmeldinger i 2023 (etter at det gikk noe ned i 2022)²⁵. Av 1166 mottatte bekymringsmeldinger i 2023, gikk 567 til undersøkelse, mens de resterende ble enten henlagt uten undersøkelse (212), henlagt fordi de allerede var en aktiv tiltakssak (182) eller melding gjaldt en pågående undersøkelse (201). Det vil alltid være en viss andel meldinger som henlegges. Når det likevel er så mange bekymringsmeldinger som henlegges før undersøkelse, i tillegg til de som henlegges etter undersøkelse, er det tydelig at det ikke er samsvar mellom hva tjenestene opplever som bekymring og årsak til å melde barnevernet, og det barnevernet gjør. Barneverntjenesten bruker mye tid og ressurser på å undersøke saker som henlegges.

Barneverntjenesten rapporterer selv at det kommer bekymringsmeldinger fra barnehager, skoler og andre offentlige instanser, der barnevernet vurderer at bekymringen enten er på et nivå at andre tiltak burde forsøkes (før barnevern), eller at bekymringen har fått utvikle seg uten at det er forsøkt tilstrekkelig tiltak tidlig nok. Det kan tyde på at terskelen for å melde er for lav og/eller at kommunen mangler tiltak å sette inn før melding til barnevernet, men det kan også bety at terskelen for å få hjelp fra barnevernet er for høy eller at barnevernet mangler tiltak å sette inn.

Tromsø kommune har hatt en nedgang i hjelpetiltak fra barneverntjenesten de siste åtte årene. I 2016 rapporteres det om 298 hjelpetiltak, mens tallet i 2023 er 171. 68 av hjelpetiltakene i 2023 var til ungdom over 18, altså ettervernstiltak. Tromsø kommune ligger under gjennomsnittet i ASSS når

---

eller tilsvarende), eleven har ugyldig heldagsfravær (dvs. fravær uten sykdom eller innvilget permisjon), eller foreldrene melder om at de har vanskeligheter med å få eleven til å gå på skolen (Kvalitets- og utviklingsmelding for skole 2023, s.11)

²³ [Statistikk og analyse | Bufdir](#)

²⁴ [Tromsø: Barnevern \(ks.no\)](#)

²⁵ Tilstandsrapport barneverntjenesten og Kvalitetsmelding for Seksjon barn og familie 2023

det gjelder andelen barn med hjelpetiltak (tiltak til barn som bor hjemme/ikke er plassert) og over snittet når det gjelder andelen barn som er plassert utenfor hjemmet.²⁶:

Gjennom oppvekstreformen er det ønskelig med en endring, slik at flere barn får hjelp tidligere. Det betyr en ønsket dreining til økt ressursbruk på hjelpetiltak og mindre på omsorgsplasseringer. Samtidig er det en bekymring (uttrykt fra bl.a. Barneombudet) at kommunene gjennom reformen er blitt mer restriktive i å plassere barn utenfor hjemmet, eksempelvis barnevernsinstitusjoner. En nedgang i plasseringstiltak på kort sikt, gitt samme behov, vil kunne indikere at barn ikke får rett hjelp til rett tid. Det er ikke et mål med reformen å redusere institusjonsplasseringer for å spare penger. Reduksjon i plasseringer skal komme fordi kommunen jobber bedre forebyggende og har hjelpetiltak å sette inn før plassering. For å få det til er det nødvendig å forebygge bedre, både før det blir barnevernssaker, men også når sakene kommer til barnevernet. Det er opp til kommunen å bestemme hvilken hjelp barnevernet skal gi og hvilken hjelp som skal gis av andre tjenester. Det samme gjelder barnevernets deltakelse i det forebyggende arbeidet i kommunen, samt behovet for barnevernsfaglig kompetanse i andre tjenester og sektorer.

4 Satsingsområder, mål og strategiske grep

Satsingsområdene og målene i Strategisk oppvekstplan er også mål for arbeidet her. I Strategisk oppvekstplan står det at Tromsø kommune skal arbeide for;

- en inkluderende barnehage og skole med god opplæring,
- trygge rammer for familier og en helsefremmende oppvekst, og
- å gi barn trygge møteplasser og aktiviteter på fritiden i deres oppvekstmiljø.

Satsingsområdene gjelder alle barn og unge i kommunen og har fokus på helsefremmende tiltak som fremmer trivsel (universelt forebyggingsnivå). Satsingsområdene skal også ivareta ansvaret for å oppdage og initiere hjelp til barn og unge som lever med ulike risikofaktorer (selektivt forebyggingsnivå). Forebygging av omsorgssvikt og atferdsvansker må skje på alle nivåer, det legges derfor til grunn for denne forebyggende planen at satsingsområdene også gjelder barn og unge med høy risiko eller klare tegn på problemer (indikert forebyggingsnivå).

På bakgrunn av satsingsområdene i Strategisk oppvekstplan, er overordnet mål for «Trygg oppvekst»:

Barn og unge i Tromsø skal ha et oppvekstmiljø der de er inkluderte, trygge og får den støtten og hjelpen de trenger for å ha det bra i barnehagen, på skolen, hjemme og på fritiden.

Tromsø kommune skal ha tiltak for å forebygge omsorgssvikt og atferdsvansker for alle risikogrupper. Forebygging kan skje på alle nivåer, men skal skje tidligst mulig. Kunnskap om risiko- og beskyttelsesfaktorer er en viktig forutsetning for å sette inn tiltak tidlig, før problemene utvikler seg.

Tromsø kommune har mange forebyggende tiltak. Ikke alle er tiltak ment for å forebygge omsorgssvikt og atferdsvansker spesielt, men mange av tiltakene vil kunne bidra til det.

En fullstendig oversikt med beskrivelser av eksisterende tiltak, forebyggingsnivå og hvem som har ansvar for de ulike tiltakene, ligger vedlagt planen. En tiltaksliste som denne vil være i konstant endring, så oversikten er et øyeblikksbilde på tiltak per mars 2024. Tiltakslisten bør revideres årlig om

---

²⁶ [Tromsø: Barnevern \(ks.no\)](#)

den skal være til nytte.

4.1 Grunnleggende kunnskaper og prinsipper for å nå overordnet mål

For å nå overordnet mål og dermed møte kravene som stilles til kommunen gjennom oppvekstreformen og endringene i velferdslovgivningen, er følgende grunnleggende kunnskaper og prinsipper nødvendig for tjenester og ansatte i Tromsø kommune:

Grunnleggende kunnskaper og prinsipper:

- a. Barns rettigheter: Ansatte som arbeider med barn og unge skal ha kjennskap til FNs barnekonvensjon og barns rettigheter – og arbeide etter denne.
- b. Barnets beste: Barnets beste skal være et grunnleggende hensyn ved alle handlinger som angår barn. Barn og unge skal få si sin mening og bli lyttet til.
- c. Samarbeid: Alle tjenester er forpliktet til å samarbeide. Samarbeidsplikten gjelder både på individ- og systemnivå.
- d. Bedre tverrfaglig innsats (BTI): BTI skal brukes som rutine for tidlig innsats og tverrfaglig samarbeid rundt barn og unge 0-23 år.
- e. Risikofaktorer: Ansatte skal ha kjennskap til hvilke barn vi skal ha særlig fokus på, jf. risikofaktorene.
- f. Barn som pårørende og barneperspektiv: Ansatte skal ha kjennskap til barn og søsken som pårørende. Voksentejenester som jobber med innbyggere som har barn, skal ha et barneperspektiv og hensynta barns behov der det er relevant.

4.2 Strategiske grep for å forebygge omsorgssvikt og atferdsvansker

Et av oppvekstreformens mål er å styrke det forebyggende arbeidet i kommunene. God forebygging innebærer at kommunen har tilbud om et bredt spekter av tiltak tilpasset barn og familier med ulike behov. Dette gjelder både lavterskeltiltak til barn og familier som trenger støtte til å håndtere en vanskelig livssituasjon, og mer omfattende oppfølgings- og hjelpetiltak til familier med store belastninger der risikoen for omsorgssvikt fra foreldre eller utvikling av atferdsvansker hos barn er høy. Det er derfor behov for økt innsats på alle tre satsingsområdene i strategisk oppvekstplan om kommunen skal lykkes med å forebygge omsorgssvikt og atferdsvansker. Det er i tillegg behov for å styrke arbeid som går på tvers av de tre satsingsområdene. Samordning og samarbeid på tvers av tjenester og sektorer er viktig for å lykkes med reformen.

4.2.1 Inkluderende barnehage og skole

Tromsø kommune skal arbeide for en inkluderende barnehage og skole med god opplæring. Barnehage og skole spiller en viktig rolle i å se tidlige tegn på omsorgssvikt og atferdsvansker. Ved å identifisere behov tidlig, kan tiltak og støtte settes i verk. Dette arbeidet krever samarbeid mellom ulike aktører og profesjonen både internt på hver skole/barnehage (eksempelvis mellom pedagogisk personale, miljøterapeuter/veiledere og skolehelsetjeneste/helsestasjon), men også mellom skole/barnehage og andre tjenester, som PPT, lavterskeltjenester, andre helsetjenester, barnevern og andre fagpersoner.

Barnehager og skoler skal arbeide for å skape trygge og støttende læringsmiljøer hvor barna føler seg inkludert og verdsatt. Dette inkluderer å fremme respekt, empati og positiv sosial interaksjon blant

barn og unge. Om man ikke lykkes med det vil barn kunne oppleve et psykososialt miljø i barnehage og skole som er skadelig for dem.

Noen barn vil trenge ekstra støtte og tilrettelegging for å bli trygge, inkluderte og føler mestring i barnehage- og skolemiljøet. Barn i risikogrupperne er av de som kan komme til å trenge individuell tilrettelegging og oppfølging. Det er viktig at ansatte i barnehager og skoler har kompetanse og ressurser til å se og støtte barn med ulike behov.

Atferdsvansker kan være et tegn på underliggende problemer eller utfordringer som barnet eller ungdommen står overfor, og at det er viktig å undersøke og forstå årsakene bak atferden for å kunne tilby adekvat støtte og hjelp. Eksempelvis kan atferd være et uttrykk for at barn har det vanskelig hjemme, blir mobbet eller har utviklingsvansker som ikke blir forstått eller hjulpet.

Samarbeid med foreldrene og et godt barnehage/skole-hjem-samarbeid er en forutsetning for å lykkes.

Strategiske grep i satsingsområde 1 – Inkluderende barnehage og skole:

- a. Tromsø kommune skal sikre nødvendige ressurser og kompetanse i skole og barnehage for å kunne forebygge omsorgssvikt og atferdsvansker.*
  - b. Tromsø kommune skal ha fokus på tidlig innsats i barneårene, gjennom å styrke forebyggingen i barnehage- og barneskolealder.*
  - c. Tromsø kommune skal jobbe aktivt med å forebygge og sette inn tiltak knyttet til ufrivillig skolefravær – herunder ha særskilt fokus på tidlig innsats ved vegringsatferd.*
-

I prosessen med utarbeidelse av denne planen er det kommet inn en rekke forslag til konkrete tiltak som vil underbygge de strategiske grepene i satsingsområde 1. Tiltakene som foreslås er beskrevet i vedlegg 2.

4.2.2 Trygge rammer for familier og en helsefremmende oppvekst

Tromsø kommune skal arbeide for trygge rammer for familier og en helsefremmende oppvekst. Kommunen spiller en viktig rolle i å støtte familiene og skape trygge rammer for dem. Dette gjennom å ha god kvalitet på kommunens barnehage- og skoletilbud, godt utbygde helse- og sosialtjenester, psykisk helsestøtte, trygge bomiljøer, fritidsaktiviteter, familie- og foreldrestøtte, å fremme inkludering og mangfold, krisestøtte og beredskap, samt informasjon og veiledning.

Foreldrene er normalt de beste til å ivareta barns følelsesmessige behov og til å legge til rette for barns mestring og utvikling. Forebygging av omsorgssvikt handler i stor grad om familiestøtte, da det er små og store hendelser som kan sette familielivet på prøve. Familiestøtte kan dreie seg om foreldreveiledning og endringsarbeid for å øke oppmerksomhet rundt barnets behov og bevissthet rundt egen rolle som omsorgsperson. Familiestøtte kan også omfatte praktisk hjelp og enkle tiltak som bidrar til å redusere belastninger i familien.

De som jobber i helsetjenestene kan bidra til å avverge og avdekke vold, overgrep og omsorgssvikt. Sykepleier, jordmor, lege, psykolog, fysioterapeut, ergoterapeut, vernepleier og andre som møter barnet skal være oppmerksomme på forhold som kan tyde på omsorgssvikt. De samme profesjonene

er viktige i å forebygge atferdsvansker. Å ha godt utbygde og tilgjengelige forebyggende helsetjenester og lavterskeltjenester er viktig for å kunne gi hjelp tidlig.

I arbeidet med å forebygge omsorgssvikt og atferdsvansker innen dette feltet er tjenestene som arbeider med voksne også viktig, eksempelvis NAV, Flyktningtjenesten, leger, psykologer og annet helsepersonell. Voksnetjenestene kan spille en avgjørende rolle for tidlig innsats gjennom å identifisere familier som kan være i risiko for omsorgssvikt eller der barn kan stå i fare for å utvikle atferdsvansker. Vi vet at barn som pårørende og barn i levekårsutsatte familier er risikogrupper. Psykisk uhelse og lavinntekt tenderer til å «gå i arv». Innsats overfor barn fra ung alder kan bryte denne onde sirkelen, øke barns livskvalitet her og nå og spare kommunen for kostnader på lang sikt.

Strategiske grep i satsingsområde 2 – Trygge rammer for familier og en helsefremmende oppvekst:

- a. *Tromsø kommune skal styrke foreldrenes ferdigheter gjennom å forbedre foreldreveilednings- og foreldrestøttetilbudet i kommunen.*
  - b. *Tromsø kommune skal ha fokus på barns og familiers behov og skal etterstrebe å ha tilby hjelp/ha hjelpetiltak for barn i risikogrupperne.*
  - c. *Tromsø kommune skal styrke arbeidet med levekårsutsatte familier og jobbe for å bekjempe barnefattigdom og bryte den sosiale arven.*
  - d. *Tromsø kommune skal styrke tilbudet til barn som pårørende, gjennom å sikre familiene tilstrekkelig informasjon, støtte og hjelp.*
-

I prosessen med utarbeidelse av denne planen er det kommet inn en rekke forslag til konkrete tiltak som vil underbygge de strategiske grepene i satsingsområde 2. Tiltakene som foreslås er beskrevet i vedlegg 2.

4.2.3 Trygge møteplasser og aktiviteter på fritiden

Tromsø kommune skal jobbe for å gi barn trygge møteplasser og aktiviteter på fritiden i deres oppvekstmiljø.

En meningsfull fritid og tilgang til møteplasser kan være svært viktige faktorer i forebyggingen av omsorgssvikt og atferdsvansker hos barn og unge. Trygge møteplasser og tilgang på aktiviteter på fritiden gir barn og unge muligheten til å bygge et sterkt sosialt nettverk. Det kan for mange være en arena der de føler mestring, og der de opplever å få støtte fra jevnaldrende og voksne. Dette kan bidra til å redusere følelsen av isolasjon og ensomhet, og gi en følelse av tilhørighet som er viktig for trivsel og mental helse.

En meningsfull fritid kan gi barn og unge muligheten til å utvikle viktige sosiale ferdigheter som samarbeid, kommunikasjon og konflikthåndtering. Dette kan styrke deres evne til å danne sunne relasjoner og håndtere utfordrende situasjoner på en konstruktiv måte, samt å styrke deres selvpåfatning og selvtillit. Dette er viktig for å utvikle en positiv identitet og følelsen av å ha en verdi, noe som kan redusere risikoen for atferdsvansker og lav selvfølelse.

Ved å tilby meningsfulle fritidsaktiviteter og trygge møteplasser, kan kommunen bidra til å redusere risikoen for at barn og unge engasjerer seg i uheldige atferdsmønstre som kriminalitet, rusmisbruk eller annen risikoatferd. Aktiviteter som idrett, kunst og kultur kan gi alternativer til risikofylt atferd og kanalisere energi på en positiv måte.

Tilgang til fritidsaktiviteter og møteplasser kan også avlaste familier som kanskje sliter med stress og belastninger. Ved å gi barn og unge muligheten til å delta i aktiviteter utenfor hjemmet, kan kommunen bidra til å redusere presset på familiene og styrke familiens evne til å gi omsorg på en sunn og støttende måte.

Strategiske grep i satsingsområde 3 – Trygge møteplasser og aktiviteter på fritiden:

- a. Tromsø kommune skal jobbe for flere åpne møteplasser for barn og unge.*
  - b. Tromsø kommune skal ha ordninger som muliggjør alle barns deltakelse i fritidsaktiviteter.*
-

I prosessen med utarbeidelse av denne planen er det kommet inn en rekke forslag til konkrete tiltak som vil underbygge de strategiske grepene i satsingsområde 3. Tiltakene som foreslås er beskrevet i vedlegg 2.

4.2.4 Arbeid på tvers av de tre satsingsområdene i strategisk oppvekstplan

Arbeid på tvers av barnehage/skole, hjem og fritid er avgjørende for å støtte barns utvikling og trivsel. Samarbeidet mellom disse tre viktige satsingsområdene av avgjørende betydning for å sikre at barn opplever sammenheng og støtte i sitt liv. Det betyr at kommunen også må styrke innsatsen og samarbeidet på tvers av sektorer.

En organisering av tjenestene som er samordnet og helhetlig, vil bidra til å sikre at barn og unge får tilgang til alle nødvendige tjenester og støtte, uavhengig av problematikk. Problemer som påvirker barn og unges oppvekst er ofte komplekse og krever innsats fra flere fagområder og instanser. Gjennom godt samarbeid kan man bedre identifisere behovene til barna og tilby mer effektive og koordinerte løsninger.

Bedre organisering av tjenestene og godt samarbeid kan også bidra til at man unngår dobbeltarbeid og fragmentering av tiltak, sikrer bedre oppfølging og kontinuitet, samt reduserer risikoen for at barna faller mellom stoler, eller mister kontinuitet i behandling eller støttetiltak. Dette kan spare tid, ressurser og bidra til mer effektiv bruk av midler og innsats.

Strategiske grep for å styrke arbeidet på tvers de tre satsingsområdene:

- a. Tromsø kommune skal revitalisere Bedre tverrfaglig innsats (BTI) og BTI skal benyttes som samarbeidsmodell i kommunens arbeid med barn og unge.*
  - b. Tromsø kommune skal jobbe for bedre samordning mellom tjenester, og ha ordninger for å unngå at barn faller mellom to stoler.*
  - c. Tromsø kommune skal til enhver tid organisere tjenester for barn og unge på en mest mulig hensiktsmessig måte, og jobbe for å få til utvikling og kompetanseoverføring mellom sektorer.*
-

I prosessen med utarbeidelse av denne planen er det kommet inn en rekke forslag til konkrete tiltak som vil underbygge de strategiske grepene for å styrke arbeidet på tvers av de tre satsingsområdene. Tiltakene som foreslås er beskrevet i vedlegg 2.

5 Ansvarsdeling, samarbeid, samordning og organisering

Tjenestenes plikt til å samarbeide og kommunens plikt til å samordne tjenestetilbudet til barn, unge og deres familier, tydeliggjøres i lovendringene gjort i velferdslovgivningen. Plikten til å samarbeide gjelder både systemnivå (samarbeid uten at det er knyttet til en enkelt sak) og individnivå.

I tråd med kommunens HR-strategi har alle ansatte et ansvar for å samarbeide, gjennomføre og skape resultater. Ledere skal legge til rette for samarbeid.

5.1 Hvem har ansvar for hva?

Hvilke forebyggende tiltak Tromsø kommune har i dag, samt hvilken tjeneste som har ansvar for hvilke tiltak, fremkommer av vedlagte tiltaksoversikt (vedlegg 1).

5.2 Samarbeid og samordning

Samarbeid, grenselinjer, overlapp mellom tjenester og mulige huller i system og lovverk skal avklares gjennom samarbeidsavtaler og rutiner. Det er særlig viktig mellom barnevern og andre tjenester.

På individnivå skal samordning skje gjennom bruk av stafettlogg eller individuell plan.

5.2.1 Samordning gjennom koordinerende enhet

Tromsø kommune skal ha et tjenestetilbud som er samordnet. Ved behov skal kommunen bestemme hvilken kommunal instans som skal ivareta samordningen. Ressurssenteret for barn og familie ivaretar oppgaven som koordinerende enhet for barn og unge 0-23 år. Ressurssenteret har som koordinerende enhet delegert myndighet til å bestemme hvem som skal koordinere i individualsaker.²⁷ Dette gjelder både stafettleder, IP-koordinator og barnekoordinator.

Koordinerende enhet har myndighet til å avgjøre hvem som skal koordinere, men har ingen myndighet til å avklare hvem som har ansvar for å gi tjenester og tiltak.

5.2.2 Avklaring av ansvar og hvem som skal gi hjelp

I saker der det er uenighet om hvem som skal gi hjelp skal tjenestene ha fokus på barnets beste, og å gi rett hjelp til rett tid. Dette skal være grunnlag for drøftingen, ikke budsjetter.

Beslutninger og avklaringer om tiltak og tjenester bør fattes på lavest mulig nivå, nærmest mulig barnet. Ved uenighet om hvilken tjeneste som skal gi hjelp skal det ses på muligheten for at ulike tjenester bidrar med litt (noen tiltak hver, spleiselag). Mange barn har behov for hjelp fra flere tjenester samtidig. Dersom tjenester ikke klarer å bli enige om tiltak finnes det ingen «tvistenemd» i kommunen – de ansatte skal gå tjenesteveien for beslutning:

1. Om saksbehandlere/rådgivere i to enheter ikke blir enige, løftes det til enhetsledernivå.
2. Om enhetslederne ikke blir enige, løftes det til seksjonsleder(e).
3. Om seksjonslederne ikke blir enige, løftes det til avdelingsdirektør(er).
4. Om avdelingsdirektørene ikke blir enige, løftes saken til kommunedirektøren.

Det er mål for Tromsø kommune at flest færrest mulig saker ender i en «tvist» eller uenighet mellom enheter, seksjoner eller avdelinger.

---

²⁷ Myndighet delegert fra kommunedirektør, til avdelingsdirektør i AOUK, til seksjonsleder Seksjon Barn og familie. Ressurssenteret er direkte underlagt seksjonsleder.

5.2.3 Bedre tverrfaglig innsats (BTI)

BTI (Bedre Tverrfaglig Innsats) er Tromsø kommunes samarbeidsmodell for barn og unge. Formålet med BTI-modellen er å sikre tidlig og sammenhengende innsats for sårbare barn og unge. For å lykkes med dette arbeidet er det viktig at BTI er kjent og brukes.

Alle som arbeider med barn og unge har et ansvar for tidlig innsats. Samarbeid er ikke noe som kan velges bort. I Tromsø kommune skal BTI-modellen brukes som veileder og rutine for tidlig innsats og tverrfaglig samarbeid. Barn og unge det arbeides tverrfaglig rundt skal ha en plan (stafettlogg eller individuell plan). Tverrfaglig samarbeid skal være basert på samtykke og barns rettigheter skal ivaretas i arbeidet.

5.2.4 Samhandling - Møtefora for å drøfte individ- og systemsaker

Tromsø kommune skal ha møte- og samarbeidsfora der individ- og systemsaker kan diskuteres på tvers av enheter og avdelinger. Eksterne samarbeidspartnere skal inviteres med der det er naturlig (avhengig av tematikk og alder). Følgende møtefora skal på plass i 2024:

- Drøftings- og utviklingsforum: Et møteforum for systemsaker som krever tverrfaglig innsats for å løses. Dette skal bidra til bedre samordning og samarbeid, mer systematisk utviklingsarbeid, kjennskap til hverandres tjenester, drøfting og utredning av systemsaker.
- HUB for rus- og kriminalitetsforebygging: Et tverretatlig forum for rus- og kriminalitetsforebygging. HUBen skal kartlegge utfordringer og drøfte felles løsninger på det rus- og kriminalitetsforebyggende feltet, og skal være et samarbeid mellom politi, næringsliv og kommunen.
- Samarbeidsforum for Tromsø kommune og frivillige organisasjoner: Et samarbeidsforum mellom kommunen og frivillige organisasjoner som jobber med utsatte barn og unge, og deres familier. Formålet er å drøfte utfordringer blant barn og unge sett fra de ulike ståsted og at de frivillige organisasjonene og kommunen øker kjennskapen til hverandres tilbud og tjenester.
- Drøftingsteam barn og unge: Et møteforum for saker vedrørende barn og unge på individnivå. Her kan tjenestene og R-team i skole og barnehage ta opp saker når det er behov for veiledning om riktig og forsterket tjenestetilbud. Barn og unges rett til medvirkning skal ivaretas.

5.3 Fra plan til handling

Vedlagt planen ligger 1) en oversikt over eksisterende tiltak per juni 2024 (endringer i tiltak kan ha skjedd etter den ble utarbeidet) og 2) foreslåtte styrkinger av eksisterende tiltak og utvikling av nye for å nå strategiske grep. Til sistnevnte (2) må det defineres ansvar (hvilken tjeneste) og lages en prioriteringsplan. Nye tiltak som foreslås opprettet må innarbeides i HAP i planperioden 2024 - 2030.

Eksisterende tiltak og tjenester i Tromsø kommune

Tiltak	Hva er dette?	Alder	Målgruppe	Nivå	Ansvar
Audiator	En alternativ mestringsarena og opplæringsarena innen lyd, lys, video, bilde og scenisk produksjon.	13 - 20 år	Ungdom fra 8. trinn til fylte 20 år.	Universelt	Fritid, Seksjon for kultur, AOUK.
Digital skolehelsetjeneste	Digital tjeneste hvor ungdom i videregående skole kan kommunisere med helsesykepleier via "Elevappen". Elevene kan ta kontakt når tid som helst, og får svar i ordinær arbeidstid.	16 - 20 år	Ungdom i videregående skole, lærlinger og lærekandidater.	Universelt	Forebyggende helsetjenester, Seksjon for barn og familie, AOUK. Prosjekt i regi av Troms fylkeskommune. Avsluttes i des.2024.
Familiens hus	Sosiale tilbud (som Åpen barnehage) og veiledningstilbud til barn og familier.	0 - 20 år	Barn og deres familier.	Universelt og selektivt	Forebyggende helsetjenester, Seksjon for barn og familie, AOUK
Familievernkontoret	Tromsø familievernkontor tilbyr familiehjelp for alle. Trenger ikke henvisning. Rådgivning, veiledning, kurs og samtalegrupper.	Familier	Barn, voksne og familier.	Universelt og selektivt	Bufetat, Statlig barnevern
Fastlege og legekontorer	Alle som er folkeregistrert i kommunen har rett til en fastlege. Barn under 16 har krav på samme fastlege som en av foreldrene.	Alle aldre	Alle folkeregistrerte i Tromsø kommune	Universelt	Avdeling for helse og omsorg (HESO)
Fellesverket	Gratis aktivitetstilbud i Tromsø sentrum, inkl. åpen møteplass, gatemegling, leksehjelp og arbeidstrening.	13 - 25 år	Ungdom fra 8. trinn og oppover.	Universelt	Tromsø Røde kors
Forebygge vold og seksuelle overgrep	Undervisning 6.trinn for å forebygge og oppdage vold og seksuelle overgrep	11 - 12 år	6.trinn i barneskolen	Universelt	Seksjon for skole, AOUK i samarbeid med SMISO

Eksisterende tiltak og tjenester i Tromsø kommune

Forebyggende helsetjenester	Tjeneste som samler de kommunale tilbudene til barn, ungdom og familier innen forebyggende helse.	0 - 20 år	Barn og unge, samt deres foreldre, gravide.	Universelt	Seksjon for barn og familie, Avdeling for oppvekst, utdanning og kultur
Fritidsklubb junior	Fritidsklubb - møtested med ulike aktiviteter. Kvaløya, Stakkevollan, Fagereng, Mortensnes, Kroken og Hamna	9 - 13 år	Barn 4. tom 7. trinn	Universelt	Fritid, Seksjon for kultur, AOUK
Fritidsklubb ungdom	Fritidsklubb -møtested med ulike aktiviteter. Stakkevollan, sentrum, Kvaløya og Kroken	13 - 18 år	Ungdom fra 8. trinn til fylte 18 år	Universelt	Fritid, Seksjon for kultur, AOUK
Gratis SFO	Nasjonal ordning med 12 timer gratis sfo for elever på 1. og 2. trinn	6 - 7 år	Elever i første og andre klasse	Universelt	Skole, AOUK
Headspace	Samtaletilbud for unge som ønsker å snakke med en trygg voksen om utfordringer i livet, uten ventetid.	12 - 25 år	Unge mellom 12 og 25 som har behov for å snakke om hva som helst.	Universelt	Mental Helse
Helsestasjon for barn 0 - 5 år	Helsestasjonene er et gratis tilbud for gravide, familier og barn i alderen 0-5 år, som gir råd og veiledning, vaksinasjoner og helseundersøkelser.	0 - 5 år	Barn 0 - 5 år og deres foreldre.	Universelt	Forebyggende helsetjenester, Seksjon for barn og familie, AOUK
Helsestasjon for ungdom	Gratis helsetilbud på Tvibit til ungdom og unge voksne.	13 - 25 år	Ungdom og unge voksne 13 til 25 år + informasjon til ungdomsskoleforeldre	Universelt	Forebyggende helsetjenester, Seksjon for
iLag, inkl. ungdomsklubben TUSJ, tur og kulturprogrammet, sommerferietilbud	Kirkens bymisjon satsing for barn og unge i Tromsø - aktiviteter og opplevelser for familier og barn	Familier	Ungdomsklubben TUSJ 14 - 20 år. De andre tilbudene er for alle og gratis.	Universelt	Kirkens bymisjon Tromsø

Eksisterende tiltak og tjenester i Tromsø kommune

Jordmortjenesten	Jordmortjenesten er en del av helsestasjon for barn 0 - 5 år. Gratis oppfølging til gravide. Samtale, råd og veiledning, forberedelse til fødsel og foreldrerollen, ettersamtale og hjelp til familieplanlegging. Hjemmebesøk etter fødsel.	Gravide og barsel	Gravide og barselkvinner	Universelt	Forebyggende helsetjenester, Seksjon for barn og familie, AOUC
Kjentmann	Kompetansehevingsprogram om rus i ungdomsskole og vgs.	Ansatte	Ansatte i ungdomsskolen og videregående skole (jobber med ungdom 13 til 19 år)	Universelt	KORUS i samarbeid med skole
Kurs i vold og aggresjon i skolen	Kurs i vold og aggresjon i skolen	Ansatte	Ansatte i grunnskolen.	Universelt	Skole, AOUC
Link Tromsø	Gratis lavterskeltilbud om selvstyrte samtalegrupper. Både fysiske og digitale grupper for alle som opplever livsproblemer.	18 +	Alle innbyggere over 18 år.	Universelt	Link Tromsø og omegn
Losen lavterskel	Kurs, veilednings- og samtaletilbud innen psykisk helse og/eller rus for de over 18 år.	Over 18 år	Personer over 18 år.	Universelt	Enhet for rus og psykiatri, Seksjon for velferd, arbeid og inkludering, HESO
Miljøterapeut/miljøveileder i ungdomsskolen	Ungdomsskolene har fra 2023 tilsatt miljøterapeut (minimum en på hver skole), som skal jobbe med sosialt arbeid.	12 - 16 år	Ungdomsskoleelever.	Universelt	Seksjon for skole, AOUC
OMNI	Omnimodellen er en veileder til forståelse og kunnskap i arbeidet med å gi barn og unge et trygt og godt oppvekstmiljø.		Voksne som jobber med barn og unge.	Universelt	Pedagogisk-psykologisk tjeneste (PPT), Seksjon for barn og familie, AOUC
Oppmerksomhet på selvmordstanker (kurs selvmordsforebygging)	Finnes både et 4-timers kurs og et 2-dagers kurs, for å bli oppmerksom på og forebygge selvmord.	Alle aldre	Ansatte, foreldre, ungdom.	Universelt	Folkehelseprosjektet, Avdeling for oppvekst, utdanning og kultur

Eksisterende tiltak og tjenester i Tromsø kommune

Psykologisk førstehjelp i skolen	Selvhjelpsverktøy for mestering av egne følelser.	6 - 15 år	Undervisning i psykologisk førstehjelp gis i 2., 5., og 8.trinn.	Universelt	Forebyggende helse, Seksjon for barn og familie, AOUK
Ressursenter for barn og familie	Ressursenteret gir råd, veiledning, kartlegger og følger opp henvendelser som gjelder barn og ungdom i alderen 0–23 år.	0-23 år	Barn, unge, foresatte og tjenester som har behov for hjelp kan ta kontakt.	Universelt	Seksjon for barn og familie, AOUK
Se meg!	Tverrfaglig observasjon i barnehagen for tidlig innsats.	0 - 5 år	Barnehagebarn og ansatte i barnehage.	Universelt	Seksjon barnehage, AOUK
Skolehelsetjeneste	Samtaler og veiledning , oppfølging av barn og deres familier, undervisning, grupper, vaksinasjon	6 - 15 år	Skoleelever i grunnskolen og deres foresatte.	Universelt	Forebyggende helsetjenester, Seksjon for barn og familie, AOUK
Sosiallærere i ungdomsskolen	Arbeid og samtaler med enkeltelever og grupper av elever + samarbeid med relevante i laget rundt barnet.		Ungdomsskoleelever.	Universelt	Seksjon for skole, AOUK
Tirsdagsklatring på Utekontakten	Klatregruppe i regi av Utekontakten.	13 - 23 år	Primært ungdom som ikke benytter seg av ordinære fritidstilbud.	Universelt	Utekontakten, Tverrfaglig ressurs, Seksjon for barn og familie, AOUK
Turbo	Utstyrsbase med gratis utlån av tur og fritidsutstyr til barn, ungdom og barnefamilier	Alle aldre	For alle.	Universelt og selektivt	Fritid, Seksjon for kultur, AOUK
Åpen barnehage	Åpen barnehage på Stakkevollan og Langnes. Her kan barn delta i aktivitet og lek sammen med andre barn og foreldre.	0 - 5 år	For barn i alderen 0 - 5 år og deres foreldre.	Universelt	Forebyggende helsetjenester, Seksjon for barn og familie, AOUK

Eksisterende tiltak og tjenester i Tromsø kommune

Åpen stue med matservering	Utekontaktens møtested for ungdom. Torsdager kl. 17 til 19 for de som er 13-20 år og fredager kl 11-13 for de over 20.	13 - 20 år	Primært ungdom som ikke benytter seg av ordinære fritidstilbud.	Universelt	Utekontakten, Tverrfaglig ressurs, Seksjon for barn og familie, AOUK
Aktivitetsguide	Tiltak for å hjelpe barn og unge inn i idrett og aktivitet ved hjelp av en trygg voksen (aktivitetsguide).	6 - 16 år	For barn og unge som står utenfor idrett og aktivitet av ulike årsaker.	Selektivt	Tromsø idrettsråd
Arbeidstreningsgruppa (ATG)	Arbeidstreningsgruppen (ATG) er et tilbud om arbeidstrening til ungdom som har falt utenfor skole og arbeid. Lønnskompensasjon fra NAV.	17 - 23 år	ATG er et tilbud for ungdommer med risiko for problemutvikling.	Selektivt	Samarbeid Utekontakten, Byggdrift, Oppfølgingstjenesten i Troms, NAV Tromsø
Blues mothers	Lavterskel sosial mestringsgruppe der man kan være med uten henvisning.	Barsel	Nybakte mødre som opplever symptomer på depresjon.	Selektivt	Forebyggende helsetjenester, Seksjon for barn og familie, AOUK
Bostøtte	Statlig bostøtte for husholdninger med lav inntekt.	Over 18 år	Familier med lav inntekt og høye boutgifter.	Selektivt	Boligkontoret, Seksjon for velferd, arbeid og inkludering, HESO
BTI -Bedre tverrfaglig innsats	Samarbeidsmodell for bedre tverrfaglig innsats. Skal sikre tidlig og sammenhengende innsats for barn og unge med sammensatte behov.	0 - 23 år	Barn og unge opp til 23 år.	Selektivt	Ressursenter for barn og familie, AOUK, sammen med alle som arbeider med barn og unge 0-23 år
Flyktninghelsetjenesten - Helsetjeneste for nylig bosatte flyktninger og familiegjenforente	Flyktninghelsetjenesten følger opp nylig bosatte flyktninger og familiegjenforente den første tiden de bor i kommunen.	Alle aldre	Nylig bosatte flyktninger og familiegjenforente som er deltakere i introduksjonsprogrammet. Barn følges opp til de overføres til ordinær helsestasjon eller skolehelsetjenester.	Selektivt	Allmenlegetjenesten, Seksjon for helsetjenester, HESO

Eksisterende tiltak og tjenester i Tromsø kommune

Flyktningtjenesten	Bosetting av flyktninger og introduksjonsprogram for flyktninger.	Over 18 år	Voksne flyktninger mellom 18 - 55 år.	Selektivt	Seksjon for velferd, arbeid og inkludering, HESO
Forebyggende familieteam	Lavterskeltilbud. Oppfølging med fokus på familiesituasjon og omsorg.	0 - 6 år	Familier hvor det foreligger psykisk helse eller rusproblematikk.	Selektivt	UNN
Foreldreforberedende kurs mot vold	12 timers kurs fordelt over 3 dager for de som har vokst opp med vold i familien, og som kjenner en usikkerhet knyttet til hvordan disse opplevelsene påvirker en som forelder.	Over 18 år	Personer som har vokst opp med vold i familien og som nå selv skal bli foreldre.	Selektivt	Alternativ til vold (ATV) i samarbeid med Forebyggende helse, Seksjon for barn og familie, AOUK.
Foreldreveiledning i Flyktningtjenesten	Foreldreveiledning i form av COS-P og ICDP.	0 - 18 år	Foreldre på Introduksjonsprogrammet som har mindreårige barn.	Selektivt	Flyktningtjenesten, Seksjon for velferd, arbeid og inkludering, HESO
Foreldreveiledningstilbud i Familiens hus	Foreldreveiledningskurs, eksempelvis ICDP, De utrolige årene (DUÅ), COS, EFST, Tuning into teens, Bryt voldsarven).	0 - 20 år	Foreldre til barn under 18. Ulike foreldreveiledningsprogram har ulike alder og målgrupper.	Selektivt	Forebyggende helsetjenester, Seksjon for barn og familie, AOUK
Forsterket helsestasjon	Forsterket helsestasjon er en del av helsestasjon for barn 0 - 5 år. Tilbud for gravide og småbarnsfamilier der det foreligger rusproblematikk.	0 - 5 år	Familier hvor det foreligger rusproblematikk hos foreldrene.	Selektivt og indikert	Forebyggende helsetjenester, Seksjon for barn og familie, AOUK
Fysioterapi via helsestasjon	Undersøkelse og kortvarig behandling av fysioterapeut (inntil 6 behandlinger/konsultasjoner)	0 - 18 år	Barn og unge med ulike funksjonsnedsettelse der en antar behovet er kortvarig.	Selektivt	Fysio- og ergoterapitjenesten barn og unge, Tverrfaglig ressurs, Seksjon barn og familie, AOUK

Eksisterende tiltak og tjenester i Tromsø kommune

Fysioterapi og ergoterapi for barn og unge	Fysioterapeutene og ergoterapeutene tilbyr kartlegging, veiledning, behandling, trening og tilrettelegging.	0 - 18 år	Barn og unge med behov for fysioterapi og ergoterapi kan søke om hjelp hos oss, dersom de bor eller oppholder seg i Tromsø kommune.	Selektivt og indikert	Fysio- og ergoterapitjenesten barn og unge, Tverrfaglig ressurs, Seksjon barn og familie, AOUK
Frihetsprosjektet	Prosjekt for å hindre negativ sosial kontroll.	Over 18 år	For deltakere på introduksjonsprogrammet.	Selektivt	Flyktningtjenesten, Seksjon for velferd, arbeid og inkludering, HESO
Gatemebling	Volds- og konfliktforebyggende tiltak for ungdommer.	13 - 25 år	Ungdommer fra ungdomsskolealder.	Selektivt	Tromsø Røde kors
Home-Start Familiekontakten	Familiestøtteprogram for småbarnsfamilier hvor frivillige besøker familien 2 - 4 timer i uken. Tilbyr både praktisk og emosjonell støtte til familier som sliter.	Familier med barn under 6 år	Familier med små barn (minst et barn under skolealder).	Selektivt	Kirkens bymisjon Tromsø
ICDP i barnehagen	Foreldreveiledning.	0 - 5 år	Barnehagebarn og ansatte i barnehage.	Selektivt	Seksjon for barnehage, AOUK
ICDP-Foreldregruppe for ungdomsforeldre	Foreldreveiledning og behandlingstilbud til familier med barn som viser tydelige tegn på atferdsvansker.	13 - 18 år	Ungdomsforeldre.	Selektivt	Forebyggende helsetjenester, Seksjon for barn og familie, AOUK

Eksisterende tiltak og tjenester i Tromsø kommune

Individuell tilpasset foreldreveiledning i regi av barneverntjenesten	Råd og veiledning til foreldre etter barnevernsloven. Ulike programmer og tilbud (COS-P, Crowell, Marte Meo, Parenting young children, PMTO, Tuning in to kids, Tuning into teens, Sammen om barnet i to hjem, Sammen om barnet i to kulturer).	0 - 18 år	Foreldre med behov for individuelt tilpasset veiledning. Ulike program for ulike problemstillinger og aldersgrupper hos barnet.	Selektivt og indikert	Barneverntjenesten, Seksjon for barn og familie, AOUK
IPS ung	Individuell jobbstøtte til de som trenger hjelp til å starte el komme tilbake i jobb el skole. Samarbeid mellom NAV og helsetjenesten.	16 - 30 år	Ungdom og unge voksne som har det vanskelig psykisk eller har utfordringer med rus.	Selektivt	NAV Tromsø, Seksjon for arbeid, velferd og inkludering, HESO
Konfliktrådet	Konfliktrådet er en statlig tjeneste som tilbyr mekling som metode for å håndtere konflikter.		Konfliktrådet har et spesielt ansvar for unge i konflikt med loven, og gjennomfører de strafferettslige reaksjonene mekling i konfliktråd, oppfølging i konfliktråd, ungdomsoppfølging og ungdomsstraff.	Selektivt og indikert	Konfliktrådet
Lavterskelteamet	Rask psykisk helsehjelp for barn og unge. Trenger ikke henvisning. Kortvarig samtaletilbud. Veiledning av foreldre. Behandling og oppfølging av psykomotrisk fysioterapeut som er tilknyttet teamet.	6 - 18 år	Barn, ungdom og foresatte kan ta kontakt med lavterskelteamet for rask veiledning og hjelp. Fagpersoner o.a. som er bekymret for barn el ungdommers psykiske helse, kan også ta kontakt.	Selektivt og indikert	Tverrfaglig ressurs, Seksjon for barn og familie, AOUK
Livskrisehjelpen	Livskrisehjelpen tilbyr samtaler, veiledning og rådgivning ifbm samlivsbrudd, dødsfall, ulykker eller andre akutte kriser.	Over 18 år	Personer over 18 år.	Selektivt	Enhet for rus og psykiatri, Seksjon for velferd, arbeid og inkludering, HESO
Læring gjennom arbeid, LGA	Tilrettelagt skoletilbud for elever med sosioemosjonelle vansker.	14 - 16 år	9. og 10.trinn.	Selektivt	Skole, AOUK

Eksisterende tiltak og tjenester i Tromsø kommune

Læringsmiljøteamet	Læringsmiljøteamet kan bistå barnehager, barne- og ungdomsskoler, samt fagpersoner i PPT, med utvikling, kompetanseheving og veiledning når det gjelder læringsmiljø.	0 - 15 år	Barne- og ungdomsskoler.	Selektivt	Pedagogisk-psykologisk tjeneste (PPT), Seksjon for barn og familie, AOUK
Mentorordningen	Redusere og forebygge utenforskap blant barn og unge, ved å bygge en trygg og god relasjon til en ung voksen (mentor). Mentor tilbyr anerkjennelse, mestring og tilhørighet gjennom positiv aktivitet. Bidrar i samarbeidet mellom skole-hjem-fritid.	10 - 16 år	Mellomtrinnet og ungdomsskolen.	Selektivt og indikert	Fritid, Seksjon for kultur, AOUK
NAV Tromsø	Tjeneste	16+		Selektivt og indikert	Seksjon for arbeid, velferd og inkludering, HESO
Nye mønstre - Trygg oppvekst	Prosjekt som følger opp barnefamilier med levekårsutfordringer gjennom familiekoordinator. Familiekoordinator følger opp og koordinerer innsatsen rundt familien.		Lavinntektsfamilier.	Selektivt	NAV Tromsø, Seksjon for arbeid, velferd og inkludering, HESO
Oppfølgingstjenesten i Troms	Råd og veiledning til ungdom som ikke er i videregående skole, arbeid eller lære.	15 - 21 år	Ungdom videregående skolealder.	Selektivt	Troms fylkeskommune
Opplevelseskortet	Gratis inngang på flere av Tromsøs aktiviteter og kulturinstitusjoner.	6 - 17 år	Barn i familier med lavinntekt.	Selektivt	Seksjon for kultur, AOUK i samarbeid med NAV Tromsø og Forebyggende helse

Eksisterende tiltak og tjenester i Tromsø kommune

Overvektsteamet	Oppfølging til familier som har barn med overvekt. Fokus på aktivitet, trivsel, positivt selvbilde, kosthold og helse.	6 - 13 år	Familier som har barn med overvekt med iso-KMI 25 og 30.	Selektivt	Forebyggende helsetjenester, Seksjon for barn og familie, AOUC
Pedagogisk psykologisk tjeneste (PPT)	Elever som ikke har eller kan få utbytte av det ordinære opplæringstilbudet, kan henvises til PPT som gjør en sakkyndig vurdering før eleven kan få vedtak om spesialundervisning.	0 - 16 år	Årsaker for henvisning til PPT: funksjonshemming, mistanke om forsinket utvikling, språk- og kommunikasjonsvansker, lærevansker, fagvansker, konsentrasjons- og oppmerksomhetsvansker, atferdsvansker, sosiale og emosjonelle vansker.	Selektivt og indikert	Seksjon for barn og familie, AOUC
PIP-klubben	Lærings- og mestringstilbud til barn som pårørende. Egne samlinger for foreldre. Prosjekt ut 2024. Usikkert om det videreføres.	5 - 8 år	Barn og familier som opplever stress og belastninger av ulike typer i hverdagen, alt fra psykiske helseutfordringer, rus, somatiske helseutfordringer, relasjonelle problemer/konflikter eller økonomiske problemer.	Selektivt	Forebyggende helsetjenester, Seksjon for barn og familie, AOUC
Psykhjelpa for ungdom	Psykhjelpa er psykologstudenter på Uit og tar imot ungdom for samtaler og veiledning. Kan også veilede foreldre.	16 - 20 år	Ungdom med lettere psykiske helseutfordringer som sosiale vansker, konflikter, mobbing, skolevegring, tristhet, nedstemthet, angst, depresjon, engstelighet, fobier, uro, søvnvansker, sinne og atferdsproblemer.	Selektivt	Forebyggende helsetjenester, Seksjon for barn og familie, AOUC i samarbeid med UiT

Eksisterende tiltak og tjenester i Tromsø kommune

Psykhjelpen for barn og unge	Psykhjelpa er psykologstudenter på UiT og tar imot ungdom for samtaler og veiledning. Kan også veilede foreldre.	6 - 15 år	Barn med lettere psykiske helseutfordringer som sosiale vansker, konflikter, mobbing, skolevegring, tristhet, nedstemthet, angst, depresjon, engstelighet, fobier, uro, søvnevansker, sinne og atferdsproblemer.	Selektivt	Forebyggende helsetjenester, Seksjon for barn og familie, AOUK i samarbeid med UiT
Psykhjelpen for de minste	Psykhjelpen for de minste er et tilbud for foreldre i svangerskaps-, barsel- og småbarnstiden, og sped- og småbarn. Foreldre og barn kan henvises fra jordmor, helsesykepleier, føde- og barselavdelingen, fastlegen eller de kan selv ta kontakt.	0 - 6 år og deres foreldre	Gravide og deres partnere, barn og deres foreldre.	Selktivt og indikert	Forebyggende helsetjenester, Seksjon for barn og familie, AOUK i samarbeid med UiT
Psykologteamet	Samtale og oppfølgingstilbud.	Gravide, barn 0 - 6 år, ungdom 18 - 20 år	Gravide, småbarn og ungdom 18-20 år som har behov for råd og veiledning ved lettere psykiske vansker, nedstemthet, svangerskaps- og barselsdepresjon.	Selektivt og indikert	Forebyggende helsetjenester, Seksjon for barn og familie, AOUK
PÅ	Tiltak for ungdommer med alvorlig skolefravær.	6 - 15 år	Veiledning barnetrinnet. Tiltak ungdomstrinnet.	Selektivt	Seksjon for skole (æring gjennom arbeid, LGA), AOUK
Reduksjon foreldrebetaling bhg	Husholdninger med lav inntekt kan få redusert pris for barnehageplass.	0 - 5 år	Foreldre til barnehagebarn kan søke.	Selektivt	Seksjon barnehage, AOUK

Eksisterende tiltak og tjenester i Tromsø kommune

Reduksjon foreldrebetaling sfo	Husholdninger med lav inntekt kan få redusert pris for sfo.	6 - 9 år	Foreldre til barn 1. - 4. klasse kan søke.	Selektivt	Skole, AOUK
Regionalt senter for spiseforstyrrelser, RSS	Regionalt senter for spiseforstyrrelser (RSS) er et regionalt kompetansesenter for spiseforstyrrelser for barn og unge i Nord-Norge.		Pasienter, deres familier og behandlere som arbeider med spiseforstyrrelser blant barn og unge i Nord-Norge. RSS tar imot pasienter opp til 18 år med alvorlige spiseforstyrrelser til utredning, diagnostikk og behandling.	Selektivt	UNN
Ressursteam i barnehage	Teamet er et sted for kunnskapsdeling og skal gi veiledning og råd i individ-/ systemsaker, samt vurdere om det er behov for henvisning.	0 - 5 år	Barnehage, PPT, helsesykepleier.	Selektivt	Seksjon barnehage, AOUK
Ressursteam i skole	Teamet skal ha fokus på forebygging, tidlig innsats, læringsmiljø, sikre kvalitet i tilpasset opplæring og spesialundervisning, samt bidra til god samhandling mellom skolene og PPT.	6 - 16 år	Skole, PPT, i noen tilfeller helsesykepleier.	Selektivt	Seksjon skole, AOUK
RVTS	RVTS Nord er et regionalt ressurscenter om vold, traumatisk stress og selvmordsforebygging.		Kan bidra med kunnskap om vold og overgrep, traumeforståelse, traumatisk stress, forebygging av selvmord og selvskading, flyktninghelse og tvungen migrasjon til tjenesteapparatet i Nordland, Troms, Finnmark og Svalbard. Eks. undervisning, kurs, veiledning og konsultasjon.	Selektivt	

Eksisterende tiltak og tjenester i Tromsø kommune

Rådgivning om spiseforstyrrelser (ROS)	Lavterskeltilbud som gir samtaletilbud til barn, unge og foresatte.			Selektivt	ROS
Sakkyndig vurdering om spesialpedagogisk hjelp i barnehage	Spesialpedagogisk hjelp kan være trening, stimulering eller støtte som skal rettes direkte mot barnet, eller i gruppe rundt barnet. For å få hjelp må det sendes en henvisning til pedagogisk-psykologisk tjeneste (PPT). Sakkyndige ved PPT vurderer barnets behov, og tildeler et visst antall timer hjelp per uke til barn som har krav på hjelp.	0 - 6 år	Barn som har utfordringer knyttet til syn, hørsel, språk, atferd eller lignende kan ha krav på spesialpedagogisk hjelp.	Selektivt og indikert	Pedagogisk-psykologisk tjeneste (PPT), Seksjon for barn og familie, AOUK
Sakkyndig vurdering om spesialundervisning i skole	Elever som ikke har eller kan få tilstrekkelig utbytte av det ordinære opplæringstilbudet har rett til spesialundervisning. Før det fattes vedtak om spesialundervisning i skole skal det foreligge en sakkyndig vurdering utarbeidet av Pedagogisk-psykologisk tjeneste (PPT).	6 - 15 år	Elever som ikke har eller kan få tilfredsstillende utbytte av det ordinære opplæringstilbudet har rett til spesialundervisning. Årsaker for henvisning til PPT kan være funksjonshemming, mistanke om forsinket utvikling, språk- og kommunikasjonsvansker, lærevansker, fagvansker, konsentrasjons- og oppmerksomhetsvansker, atferdsvansker, sosiale og emosjonelle vansker.	Selektivt og indikert	Pedagogisk-psykologisk tjeneste (PPT), Seksjon for barn og familie, AOUK
SLT-koordinator	Samordning av lokale rus- og kriminalitetsforebyggende tiltak.			Selektivt	
Sosialmedisinsk senter (SMS)	Lavterskel helsetilbud som primært jobber med rusmiddlebruk og seksuell helse.	Over 15 år	Ungdom og voksne	Selektivt og indikert	Allmennlegetjenester, Seksjon for helsetjenester, HESO

Eksisterende tiltak og tjenester i Tromsø kommune

Smiso Troms	Lavterskel hjelpetiltak for utsatte for incest, seksuelle overgrep og voldtekt, og for utsatte sine nærstående og pårørende. Tiltakene er gratis, har ingen ventetid og ingen henvisning behøves.	16 +	Primært et tilbud til utsatte og andre berørte personer. Gir også råd og veiledning til ansatte i kommune og øvrig hjelpeapparat.	Selektivt og indikert	Smiso Troms
Stafettlogg og stafettholder	En plan som opprettes når flere tjenester er inne, slik at man kan jobbes mot felles mål. Det er barnets plan. Stafettholderen er koordinator for planen.	0 - 23 år	Barn og unge opp til 23 år med sammensatt behov (og flere tjenester samarbeider i laget rundt barnet).	Selektivt	Ressurscenter for barn og familie, AOUK, sammen med alle som arbeider med barn og unge 0-23 år
Startlån	Familier som trenger bolig. Behovsprøvd.	Over 18 år	Personer med langvarige utfordringer med å finansiere egen bolig.	Selektivt	Boligkontoret, Seksjon for velferd, arbeid og inkludering, HESO
U16	Tverrfaglig samarbeid med fokus på forebygging og reduksjon av utenforskap, rus og kriminalitet hos barn og unge.	10 - 16 år	Mellomtrinnet og ungdomsskolen.	Selektivt og indikert	Fritid, Seksjon for kultur, AOUK
Utekontakten	Oppsøkende virksomhet (sentrum, kjøpesenter, skoler). Samtaler, råd og veiledning.	13 - 23 år	Ungdom 13 til 23 år. Tilbyr også samtale, råd og veiledning til foreldre og andre pårørende.	Selektivt	Tverrfaglig ressurs, Seksjon barn og familie, AOUK
Økonomisk rådgivning og gjeldsrådgivning	Økonomisk rådgivning - hjelp til å løse økonomiske problemer (eks. få oversikt over økonomi, sette opp budsjett, redusere utgifter, hjelp til å gjøre avtaler i fht gjeld.	Over 18 år	Personer som har økonomiske problemer.	Selektivt	NAV Tromsø, Seksjon for arbeid, velferd og inkludering, HESO
Økonomisk stønad	Økonomisk stønad (sosialhjelp) skal sikre livsopphold (mat, husleie, strøm) midlertidig og skal bidra til å gjøre familier økonomisk selvhjulpne.	Over 18 år	Personer bosatt i kommunen som har inntekt lavere enn statens satser for livsopphold.	Selektivt	NAV Tromsø, Seksjon for arbeid, velferd og inkludering, HESO

Eksisterende tiltak og tjenester i Tromsø kommune

Økonomisk støtte til barnehage og SFO	Hjelpetiltak som kan bidra til positiv endring hos familiene eller barnet.	1 - 10 år	Foreldre til barn i barnehage- eller SFO- alder, der barna ikke går i barnehage eller SFO.	Selektivt	Barneverntjenesten, Seksjon for barn og familie, AOUK
Økonomisk støtte til fritidsaktiviteter	Økonomisk støtte til fritidsaktiviteter for å forebygge utenforskap.	0 - 18 år	Foreldre på Introduksjonsprogrammet som har mindreårige barn.	Selektivt	Flyktningtjenesten, Seksjon for velferd, arbeid og inkludering, HESO
Økonomisk støtte til fritidsaktiviteter	Økonomisk støtte til fritidsaktiviteter for å forebygge utenforskap.	Over 18 år	Familier som mottar økonomisk sosialhjelp eller har økonomi på sosialhjelpsnivå kan søke.	Selektivt	NAV Tromsø, Seksjon for arbeid, velferd og inkludering, HESO
Økonomisk veiledning	Økonomisk veiledning	Over 18 år	For deltakere på introduksjonsprogrammet.	Selektivt	Flyktningtjenesten, Seksjon for velferd, arbeid og inkludering, HESO
Akutt familieteam	Egenutviklet (på modell fra Drammen kommune) intensivert familieveiledning for å forhindre hasteflytting av barn og unge. Intensiv jobbing i inntil seks uker. Kartlegging og stabilisering er hovedelementer i tiltaket.	0 - 18 år	Familier i akutte saker der det er behov for å forebygge flytting (av barnet ut av hjemmet).	Indikert	Barneverntjenesten, Seksjon for barn og familie, AOUK
Alternativ til vold (ATV)	Behandlingstilbud til menn og kvinner over 18 år, som utøver vold i nære relasjoner, og deres familier. Er også et kompetansesenter.	18+	Voksne som utøver vold og deres familier. Har ikke tilbud til ungdom, men er behov for det.	Indikert	Stiftelsen Alternativ til vold (ATV)

Eksisterende tiltak og tjenester i Tromsø kommune

Avlastning	Avlastning kan gis på institusjon, privat eller gjennom BPA	0 - 23 år	Pårørende til barn og unge under 23 år som står i særlig tyngende omsorgsarbeid.	Indikert	Kartlegging av behovet og innstilling til vedtak gjøres av Tildelingskontoret barn og unge, AOUK. Vedtak fattes av koordinerende helse- og omsorgskontor, HESO.
Avlastning på gård i regi av barneverntjenesten	Hjelpetiltak som kan bidra til positiv endring hos familien eller barnet. Barn/ungdom får opphold på en gård, normalt hver tredje til hver fjerde helg.	0 - 18 år	Familier med behov for avlastning eller barn med behov for stimuli og opplevelser de ikke får hjemme.	Indikert	Barneverntjenesten, Seksjon for barn og familie, AOUK
Barnekoordinator	Barnekoordinator skal koordinere det samlede tjenestetilbudet rundt familien og bidra aktivt for å ivareta ansvaret kommunen har for oppfølging og tilrettelegging for familien.	0 - 18 år	Familier som har, eller som venter barn med alvorlig sykdom, skade eller nedsatt funksjonsevne.	Indikert	Seksjon barn og familie, AOUK. Tildelingskontoret for barn og unge ivaretar barnekoordinatorrollen, mens Ressurscenter for barn og familie er koordinerende enhet og tildeler koordinator.
Barneverntjenesten	Barneverntjenesten skal sikre at barn og unge har en trygg oppvekst og får nødvendig hjelp og omsorg.	0 - 18 (25) år	Barn og unge som lever under forhold som kan skade deres helse og utvikling	Indikert	Seksjon barn og familie, AOUK
Besøkshjem	Hjelpetiltak som kan bidra til positiv endring hos familiene eller barnet. Barn/ungdom får en familie de besøker jevnlig (eks. en helg i måneden).	0 - 18 år	Familier med behov for avlastning eller barn med behov for stimuli og opplevelser de ikke får hjemme.	Indikert	Barneverntjenesten, Seksjon for barn og familie, AOUK

Eksisterende tiltak og tjenester i Tromsø kommune

BUP (Barne- og ungdomspsykiatrisk p	Spesialisert helsetilbud til barn og unge med psykiske utfordringer, og til deres pårørende. Utredning, behandling og sammen med kommunale instanser forebygge utvikling av psykiske lidelser.	0 - 18 år	Barn og unge 0 til 18 år	Indikert	UNN
Etterverntiltak i barnevernet	Alle typer tiltak etter barnevernsloven kan opprettholdest som et ettervern, inkludert plasseringer utenfor hjemmet. Nye tiltak kan også settes i verk.	18 - 25 år	Ungdommer som hatt tiltak i barnevernet før de ble 18 og som takker ja til ettervern i barnevernet.	Indikert	Barneverntjenesten, Seksjon for barn og familie, AOUK
Fact-ung	Fleksibel oppsøkende behandling til unge i deres hjem og nærmiljø.	12 - 18 (25)	Ungdom med alvorlige funksjonsfall på flere områder i livet. Ungdom med sammensatte vansker og behov for innsats fra flere ulike tjenester.	Indikert	Seksjon for barn og familie, AOUK, i samarbeid med BUP
Familieråd	Møte mellom familiens private nettverk og offentlige instanser for å komme frem til en plan som skal bedre familien og barnets situasjon.	0 - 18 år	Kan brukes i ulike typer barnevernssaker og for barn i alle aldersgrupper.	Indikert	Barneverntjenesten, Seksjon for barn og familie, AOUK og Bufetat, Statlig barnevern
Foreldreveiledning i regi av Miljøtjenesten	Foreldreveiledning i grupper (ICDP) tilpasset foreldre til barn med funksjonsnedsettelse. Det kan også gis foreldreveiledning individuelt etter behov.	0 - 18 år	Foreldre til barn og ungdom med funksjonsnedsettelse.	Indikert	Miljøtjenesten, Tverrfaglig ressurs, Seksjon for barn og familie, AOUK

Eksisterende tiltak og tjenester i Tromsø kommune

<p>Fritidsaktivitet i regi av Miljøtjenesten for barn og unge</p>	<p>Hjelp fra ansatt i Miljøtjenesten til aktivisering på fritiden - individuelt eller i gruppe. En forsøker å sette sammen grupper ut fra interesser, alder ut barnets/ungdommens utfordringer. Hvilke grupper Miljøtjenesten til enhver tid tilbyr vil derfor variere.</p>	<p>0 - 23 år</p>	<p>Barn og ungdom med funksjonsnedsettelse som har behov for hjelp til å ha en aktiv fritid.</p>	<p>Indikert</p>	<p>Miljøtjenesten, Tverrfaglig ressurs, Seksjon for barn og familie, AOUC</p>
<p>Helsetjenester i hjemmet</p>	<p>Nødvendig helsehjelp som f.eks. å gi medisiner, sårstell, psykisk helsehjelp (eks samtaler), observere medisinske tilstander etc.</p>	<p>0 - 23 år</p>	<p>Barn og unge som behov for medisinsk oppfølging som følge av fysisk sykdom, skade eller psykisk lidelse.</p>	<p>Indikert</p>	<p>Kartlegging av behovet og innstilling til vedtak gjøres av Tildelingskontoret barn og unge, AOUC. Vedtak fattes av koordinerende helse- og omsorgskontor, HESO.</p>
<p>Individuell plan og koordinator</p>	<p>En plan for bedre koordinering av tjenestene, slik at alle jobber mot de samme målene.</p>	<p>0 - 23 år</p>	<p>For barn og unge med behov for langvarige og koordinerte omsorgstjenester.</p>	<p>Indikert</p>	<p>Ressurssenter for barn og familie, AOUC, sammen med alle som arbeider med barn og unge 0-23 år</p>
<p>Lanterna oppfølgingstjeneste</p>	<p>Vedtaksbasert oppfølging innen psykisk helse.</p>	<p>Over 18 år</p>	<p>Personer over 18 år</p>	<p>Indikert</p>	<p>Enhet for rus og psykiatri, Seksjon for velferd, arbeid og inkludering, HESO</p>

Eksisterende tiltak og tjenester i Tromsø kommune

Logopedtjenesten	Logopedene i PPT jobber med direkte oppfølging av barn gjennom logopedtimer, utredning, veiledning og utviklingsarbeid. Som hovedregel gis den direkte behandlingen hos PPT og i samarbeid med foresatte, barnehage og skole.		Barn med behov for logoped grunnet språk/talevansker, hørsel, stemmevansker, stamming, løpsk tale, leppe-, kjeve-, ganespalte, oralmotorikk.	Indikert	Pedagogisk-psykologisk tjeneste (PPT), Seksjon for barn og familie, AOUK
Miljøterapeut/miljøarbeider/støttekontakt i regi av barneverntjenesten	Hjelpetiltak som kan bidra til positiv endring hos familien eller barnet, eksempelvis når foreldre ikke klarer å gi nødvendig stimuli og oppfølging av sitt barn, og der miljøarbeideren har særlig fokus på å kompensere for det barnet ikke får hjemme hos sine foreldre.	0 - 18 år	Familier med lite nettverk, eller der barna trenger flere opplevelser og andre rollemodeller.	Indikert	Barneverntjenesten, Seksjon for barn og familie, AOUK
Miljøtjenesten for barn og unge	Gruppe- og aktivitetstilbud, avlastning, støttesamtaler knyttet til diagnoser, veiledning, ulik terapi for utfordringer innen psykisk helse og rus m.m.	0 - 23 år	Barn og unge med ulike typer utfordringer (utviklings- og atferdsforstyrrelser, psykisk helse eller rus.	Indikert	Tverrfaglig ressurs, Seksjon for barn og familie, AOUK
MST - mulitsystemisk terapi	Multisystemisk Terapi (MST) er et behandlingstilbud for familier med ungdom i alderen 12 – 18 år, med alvorlige atferdsvansker. Behandlingstilbudet skreddersys den enkelte familie, der utfordringene kan dreie seg om konflikter hjemme, utfordringer på skolen, uheldig innflytelse fra venner, rus eller kriminalitet.	12 - 18 år	For familier med ungdom (12 til 18 år) med alvorlige atferdsvansker.	Indikert	Barneverntjenesten, Seksjon for barn og familie, AOUK og Bufetat, Statlig barnevern

Eksisterende tiltak og tjenester i Tromsø kommune

Omsorgsstønad	En del av kommunens tilbud for å støtte pårørende. Omsorgsstønad er en viss økonomisk kompensasjon til foreldre som har særlig tyngende omsorgsansvar for sitt barn. Beregnes i timer pr. uke og omregnes til en stillingsprosent.	0 - 23 år	Foreldre som må yte ekstra omsorg for sine barn, som følge av barnets funksjonsnedsettelse. Eks hjelp til stell, mating, medisinske prosedyrer etc.	Indikert	Kartlegging av behovet og innstilling til vedtak gjøres av Tildelingskontoret barn og unge, AOUK. Vedtak fattes av koordinerende helse- og omsorgskontor, HESO.
Personlig hjelp og opplæring	Hjelp til å utføre, og læres opp i daglige aktiviteter som for eksempel personlig hygiene, motivasjon til fysisk aktivitet, matlaging, sosial samhandling med andre, handling, ta buss etc.	0 - 23 år	Barn og unge som har utfordringer med å mestre oppgaver som følge av sin funksjonsnedsettelse og som har behov for opplæring, veiledning og bistand.	Indikert	Miljøtjenesten, Tverrfaglig ressurs, Seksjon for barn og familie, AOUK
Sentre for foreldre og barn	Sentre for foreldre og barn bistår barneverntjenesten med utredning av omsorgssituasjonen for barn 0-6 år. Sentrene kan også tilby omsorgsendrende hjelpetiltak til familier.	0 - 6 år	Familier med barn i alderen 0-6 år, hvor det er bekymning for omsorgssituasjonen til barnet. Barn 0-3 år er prioritert.	Indikert	Barneverntjenesten, Seksjon for barn og familie, AOUK og Bufetat, Statlig barnevern
Sinnemestring Brøset Modellen	Sinnemestring hvor det jobbes med å bli kjent med egne grunnholdninger, finne alternative måter å håndtere sinne på slik at det ikke går ut over andre, snakke om følelser og gjenkjenne tanker og følelser hos andre, samt bli bevisst egen sinnesirkel.	0 - 18 år	Foreldre til barn 0-18 år.	Indikert	Barneverntjenesten, Seksjon for barn og familie, AOUK

Eksisterende tiltak og tjenester i Tromsø kommune

Støttekontakt for barn og unge etter helse- og omsorgstjenesteloven	Barnet/ungdommen deltar på aktiviteter sammen med en person betalt av kommunen (støttekontakt). Støttekontakten jobber til faste dager/tider i uka, etter avtale med foresatte.	0 - 23 år	Barn og ungdom med funksjonsnedsettelse som har behov for hjelp til å ha en aktiv fritid.	Indikert	Kartlegging av behovet og innstilling til vedtak gjøres av Tildelingskontoret barn og unge, AOUC. Vedtak fattes av koordinerende helse- og omsorgskontor, HESO.
Tildelingskontoret for barn og unge	Søknad om oppfølging av miljøtjeneste (til personlig assistanse og helsehjelp), støttekontakt, avlastning (privat og institusjon), omsorgsstønning.	0 - 23 år	Barn og unge 0-23 år med behov for helse- og omsorgstjenester (og foreldrene deres)	Indikert	Tverrfaglig ressurs, Seksjon for barn og familie, AOUC
Timesbasert avlastning	Barnet/ungdommen er sammen med Miljøtjenesten barn og unge, eller hjemmetjenesten (avhengig av diagnose) noen timer i uka på dag/kveldstid. Miljøtjenesten/hjemmetjenesten ivaretar da barnet/ungdommen i deres hjem eller tar det med på aktiviteter utenfor barnets/ungdommens hjem.	0 - 23 år	Pårørende til barn og unge under 23 år som står i særlig tyngende omsorgsarbeid.	Indikert	Miljøtjenesten, Tverrfaglig ressurs, Seksjon for barn og familie, AOUC
Traumebasert omsorg for fosterhjem (TBOF)	Veiledning - Traumebasert omsorg for fosterhjem	0 - 18 år	Fosterforeldre.	Indikert	Barneverntjenesten, Seksjon for barn og familie, AOUC

Eksisterende tiltak og tjenester i Tromsø kommune

UFO (ungdommens fritidstilbud)	Personlig assistanse og tilsyn til ungdommer som går på videregående skole.	16 - 23 år	Ungdom som med bakgrunn i sin funksjonsnedsettelse ikke kan være alene hjemme uten tilsyn mens foreldre er på jobb.	Indikert	Miljøtjenesten, Tverrfaglig ressurs, Seksjon for barn og familie, AOUK
UPS ung	Ungd.psyk.seksjon (UPS), sengepost innen barne og ungdomsspsyk. UNN	12 - 18 år	Ungdom opp til 18. De fleste pasienter er mellom 13 og 18 år.	Indikert	UNN
Voksenpsykiatrisk poliklinikk (VPP)	Psykisk helsehjelp (alvorlige psykiske plager) i spesialisthelsetjenesten	18+	Voksne. Barn som pårørende tilbyr samtale.	Indikert	UNN

Strategiske grep og foreslåtte tiltak

Strategiske grep og foreslåtte tiltak til de ulike satsingsområdene i planen "Trygg oppvekst"		
Strategiske grep i satsingsområde 1: Inkluderende barnehage og skole	Foreslåtte tiltak satsingsområde 1	Ansvar
a. Tromsø kommune skal sikre nødvendige ressurser og kompetanse i skole og barnehage for å kunne forebygge omsorgssvikt og atferdsvansker.	Kompetanseheving i barnehage og skole: Styrke kompetansen i om ADHD, ADD og autismespekterforstyrrelser, atferdsvansker og normbrytende atferd, tilknytningsvansker, omsorgssvikt, psykisk helse, mobbing, vegringsatferd og ufrivillig fravær, språk, tale- og kommunikasjonsvansker, minoriteter, flyktninger, og barn med traumer.	
	Kompetanseheving i barnehage og skole: Styrke barn, unge og ansattes kompetanse om kjønns- og seksualitetsmangfold.	
	Styrke seksualundervisningen i skole og barnehage.	
	Øke lærertetthet og/eller styrke kontaktlærertid i skolen.	
	Øke deltakelsen fra PPT i det forebyggende arbeidet - PPT mer til stede ute i barnehager og skoler, tettere på barna og elevene.	
	Øke sosiallærerressurser/sosialpedagogiske ressurser i skolen.	
	Barnevernsfaglig kompetanse ut i skoler og barnehager. Eksempelvis som nettverkskontaktene i Færder kommune.	
	Styrke skolehelsetjenesten, slik at helsesykepleierne er mer tilgjengelig for elever som trenger det + gis mer tid til samarbeid med miljøterapeuter/veiledere, sosiallærere og annet pedagogisk personale.	
b. Tromsø kommune skal ha fokus på tidlig innsats i barneårene, gjennom å styrke forebyggingen i barnehage- og barneskolealder.	Øke grunnbemanningen i barnehagene.	
	Styrke arbeidet med ICDP (International Child Development Program) i barnehagen.	

Strategiske grep og foreslåtte tiltak

	Miljøveiledere/miljøterapeuter i barneskolen.	
	Sosiallærere/sosialpedagogiske rådgivere i barneskolen.	
c. Tromsø kommune skal jobbe aktivt med å forebygge og sette inn tiltak knyttet til ufrivillig skolefravær – herunder ha særskilt fokus på tidlig innsats ved vegringsatferd.	Kommunen må få på plass et registreringssystem og en samlet oversikt over skolefravær i barne- og ungdomsskolene på kommunenivå. skoleeier skal ha oversikt over fravær.	
	Utarbeide en felles standard/rutine/veileder for hvordan skolefravær skal forebygges, følges opp og reduseres. Foreligger i dag en veileder, som er under revidering. Denne må ferdigstilles.	
	Kommunen må ha tiltak å sette inn mot skolefravær når skolens tiltak ikke er nok, eksempelvis skolenærværteam, bydelsteam, tverrfaglig team e.l.	
Strategiske grep i satsingsområde 2: Trygge rammer for familier og en helsefremmende oppvekst	Foreslåtte tiltak satsingsområde 2	Ansvar
a. Tromsø kommune skal styrke foreldrenes ferdigheter gjennom å forbedre foreldreveilednings- og foreldrestøttetilbudet i kommunen.	Bedre organisering og samordning av foreldreveiledningstilbudet i kommunen, herunder bedre kartlegging av familienes behov og oppfølging i etterkant.	
	Se eksisterende kompetanse på foreldreveiledning mer på tvers. Lære av hverandre og låne kompetanse av hverandre.	
b. Tromsø kommune skal ha fokus på barns og familiers behov og skal etterstrebe å ha tilby hjelp/ha hjelpetiltak for barn i risikogruppene.	Opprette tilbud og hjelpetiltak der det er mangelfullt i dag, eksempelvis skolefravær og hjelp som krever samarbeid på tvers av sektorer (type tverrfaglig team som jobber på flere arenaer).	
	Ha mer fokus på familienes behov enn hva kommunen kan tilby - størregrad av tilpassing til familiens behov - skreddersøm.	
	Opprette tilbud om behandling til ungdom som sliter med aggresjon, sinnemestring og/eller utøver vold. Kommunen har ikke tilbud her og det har vært etterspurt i mange år.	
c. Tromsø kommune skal styrke arbeidet med levekårsutsatte familier og jobbe for å bekjempe barnefattigdom og bryte den sosiale arven.	Styrke Nye mønstre gjennom flere familiekoordinatorer, slik at kommunen får mulighet til å følge opp flere levekårsutsatte familier. Implementere prosjektet i ordinær drift.	

Strategiske grep og foreslåtte tiltak

d. Tromsø kommune skal styrke tilbudet til barn som pårørende, gjennom å sikre familiene tilstrekkelig informasjon, støtte og hjelp.	Opprette Familieråd som lavterskeltilbud. Kommunalt tilbud til familier som har behov for hjelp til å finne gode løsninger på det som er vanskelig. Eksempel Færder kommune og Kristiansand kommune.	
	Opprette lærings- og mestringsgrupper og/eller samtaler- og aktivitetsgrupper for barn som pårørende.	
	Opprette stilling som barn-som-pårørende-koordinator.	
Strategiske grep i satsingsområde 3: Trygge møteplasser og aktiviteter på fritiden	Foreslåtte tiltak satsingsområde 3	Ansvar
a. Tromsø kommune skal jobbe for flere åpne møteplasser for barn og unge.	Opprette flere møteplasser for barn og unge, også i distriktene.	
	Styrke eksisterende møteplasser i kommunen, eksempelvis fritidsklubber.	
b. Tromsø kommune skal ha ordninger som muliggjør alle barns deltakelse i fritidsaktiviteter.	Øke antall oppleveleskort for barn med levekårsutfordringer, i samsvar med behov og etterspørsel.	
	Differensiere elevavgiften ved Kulturskolen i form av søskenmoderasjon, friplasser og/eller innføring av makspris.	
	Opprette fritidsfond, eksempel Kristiansand kommune.	
Strategiske grep for å styrke arbeidet på tvers av de tre satsingsområdene	Foreslåtte tiltak på tvers av satsingsområder	Ansvar
a. Tromsø kommune skal revitalisere Bedre tverrfaglig innsats (BTI) og BTI skal benyttes som samarbeidsmodell i kommunens arbeid med barn og unge.	BTI må forankres i ledelsen på alle nivåer.	
	Kompetanseheving og opplæring i BTI - fagdager etc.	
	Digitalisering - BTI ut på kommunens nettsider, slik at både innbyggere og ansatte kjenner samarbeidsmodellen kommunen arbeider etter.	
b. Tromsø kommune skal jobbe for bedre samordning mellom tjenester, og ha ordninger for å unngå at barn faller mellom to stoler.	Opprette møtefora for individsaker der saker kan meldes inn (eksempelvis fra skole, barnehage, barnevern, helse), drøftes og beslutninger fattes. Deltakere bør ha delgert myndighet.	

Strategiske grep og foreslåtte tiltak

	Tjenester skal ikke bare avslå eller avslutte hjelp, når familier fortsatt har hjelpebehov. Veilede i hvor familiene kan få hjelp, se på mulighet for å gi hjelp sammen, og/eller bringe saken inn til drøfting i foreslått individfora.	
	Spleiselag: Fellespott (avsatte midler) i enhetene til tverrfaglig samarbeid og fellestiltak, når løsning i en tjeneste ikke er nok.	
	Opprette familieråd og benytte det når det er behov for løsninger på tvers av kommune, frivillige organisasjoner, familier og nettverk.	
c. Tromsø kommune skal til enhver tid organisere tjenester for barn og unge på en mest mulig hensiktsmessig måte, og jobbe for å få til utvikling og kompetanseoverføring mellom sektorer.	Utvikling av tverrfaglig felleskompetanse gjennomkompetanseheving, refleksjon, evaluering og metodeutvikling.	
	Bedre organisering av psykiske helsetjenester for barn og unge.	
	Tverrfaglig team som arbeider på tvers av barnehage, skole, hjem, helse, fritid.	
	Se på hvordan metodikk som brukes på et område i dag (eksempelvis mentor) kan overføres til andre områder/tjenester.	